

FACT

प्रगति के पथप्रदर्शक
PIONEERS IN PROGRESS

ഫാക്ട് ന്യൂസ് / फेक्ट न्यूस

FACT NEWS

Online edition available at www.fact.co.in

From the CMD's Desk

Dear Colleagues,

I convey my best wishes and greetings to all my colleagues in FACT.

As we all know, we are passing through an extraordinary situation unlike earlier years due to Covid-19 pandemic. With the prolonged country-wide lockdown, global economic slowdown and associated disruption of demand and supply chains, the economy faces a protracted period of slowdown. The magnitude and speed of collapse in activity, that has followed the pandemic, is something that we have never ever experienced before in our lifetime.

Though this was a year of extreme economic challenges for the world, I am happy to say that our committed efforts put in last year has become a milestone in the history of FACT. FACT was able to surpass its targets and could showcase the highest financial performance of the company in the recent years. I am really happy to share with you that FACT could maintain outstanding performance for the current year 2020-21, creating new records in production and sales of Factamfos and Ammonium Sulphate and showing excellent results in the financial performance.

We have made a profit of ₹136 crore during the third quarter of 2020-21 and the net profit for April – December period is ₹202 crore. This is an all-time high profit from operations reported by the company. For the current financial year till December, we have already crossed total fertilizer sales of One Million MT. The total fertilizer production during the FY crossed 8.2 Lakh MT till December. We imported 6 shipments of fertilizers during the financial year and have ordered for one more, which also will be a new record in the history of FACT.

The share price of the company had even touched new high of ₹125, the highest among all the fertilizer PSUs, making market capitalization of the company reaching over ₹6000 Cr.

Government of Kerala has refunded ₹40 Cr. against KVAT on RLNG consumed in 2017-18. In the Kerala Budget 2021, Hon'ble Finance Minister has announced a reduction of KVAT rate on RLNG from 14.5% to 5%. This may help us in improving our cash flow.

As you are aware, FACT has leveraged 481.79 acres of its land at Cochin Division to Government of Kerala and utilizing the consideration in Capex projects with a view to de-bottleneck existing facilities and expand the product base. Tenders floated for major Capex schemes like NP plant, Ammonia Storage, Ammonia barge, Storage tanks for Phosphoric Acid & Sulphuric Acid Tank at Cochin Division, etc. are at advance stages of finalization.

It is really appreciable that our company is emerging stronger and healthier and is scaling new heights. I do have full faith in our team work and dedication. We are bouncing back to the old glorious days, moving towards a bright and prosperous future. I am confident that our 'Winning Team' will be achieving all-time high production and sales records during the financial year.

I am happy to say that with the support from all employees we could achieve our overall performance targets.

My Best Wishes to all of you.

Kishor Rungta

Chairman & Managing Director

DIRECTOR (FINANCE)

Shri S Saktimani, has taken over as Director (Finance), FACT. Before joining FACT, he was Director (Finance), Cement Corporation of India Ltd.

Shri T P Ajith Kumar
has taken over as
Chief General Manager
(Production Co-Ordination)

Shri P J Binny
has taken over as
General Manager
(Cochin Division)

All are requested to follow FACT facebook page and twitter

@factkochi

@fact_kochi

FACT POSTS RECORD PROFIT

FACT has published its Financial Results for the quarter ended 31.12.2020 with all time high quarterly net profit of ₹136.71 Crore. The Company has made a net profit of ₹202.22 Crore for the nine months ended 31.12.2020 as against ₹10.80 Crore during the corresponding period of the previous year.

During the quarter, Company has achieved all time high production of Ammonium Sulphate and Factamfos (NP 20:20:0:13). Factamfos production for the nine months is 644924 MT as against 620141 MT for the corresponding period of the previous year. Ammonium Sulphate production is 176546 MT as against 158098 MT for the corresponding period of the previous year.

Sale of Factamfos, the flagship product of the Company, and Ammonium Sulphate, MOP and NPK was higher during the nine months ended 31.12.2020 compared to corresponding period of the previous Year. Sale of Factamfos was 698547 MT as against 617992 MT during the same period of last year. Ammonium Sulphate sale for the nine months is 188673 MT as against 167323 MT for the corresponding period of previous year.

Company has started pan India operations, extending its marketing territories to States like Bihar, Gujarat, Maharashtra etc.

During the year, the Company has imported 5 shipments of Fertilizers till 31.12.2020.

Performance of the Company

Company continued excellent performance during year, especially during third Quarter and for the month of January 2021. There were many record breaking performances during last two months.

Monthly Records during the period

- ◆ All time high monthly fertilizer production of 1.12 Lakh MT in December '20.
- ◆ All time high monthly NP production of 66,610 MT at CD in December '20.
- ◆ All time high monthly fertiliser Dispatch (69,776 MT) from CD in Dec '20.
- ◆ All time high Amm Sulphate Production of 25370 MT during January 2021.

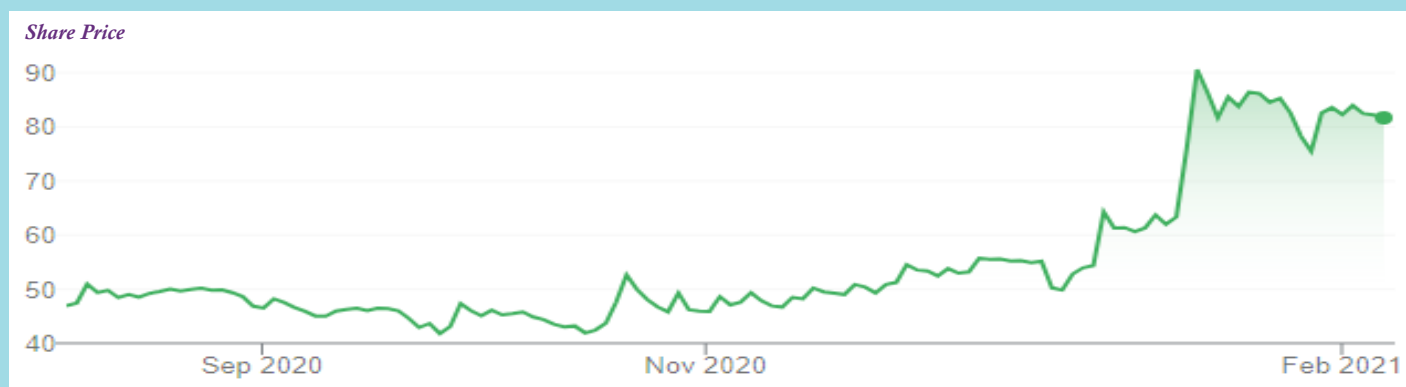
Quarterly Records

- ◆ All time high quarterly production of Factamfos (62242 MT) & Ammonium Sulphate (69318 MT) in Udyogamandal Complex during Oct – Dec 2020
- ◆ All time high quarterly production of Factamfos (196540 MT) in Cochin Division during Oct – Dec 2020.

Cumulative Records

- ◆ All time high cumulative Factamfos sales of 6.98 Lakh MT during April – December.
- ◆ All time high cumulative MOP sales of 0.85 lakh MT during April – December.
- ◆ All time high turnover during April- Dec 2020 ₹2438 crore

Share Price Movement of FACT during the last 6 months

Front cover : Shri Pinarayi Vijayan, Hon'ble Chief Minister of Kerala, lighting the traditional lamp on the occasion of the inauguration of the Centenary Celebrations of late M K K Nayar.

FACT SIGNS MoU WITH DoF

FACT & Department of Fertilizers signed the MoU for the year 2020-21. The MoU was signed by Secretary (Fertilisers) & CMD, FACT, Shri Dharam Pal, Additional Secretary (Fertilizers) & Shri Kishor Rungta, CMD, exchanging MoU Documents at a function held at New Delhi.

Production Highlights

Oct 2020

The total fertilizer production of 46350 MT (ie;- 22121 MT FF+ 24229 MT AS) in UC for the month of Oct 2020 is the all-time highest record production. Also the production of 22121 MT Factamfos during October 2020 is the all-time highest record production in UC.

The production of 27382 MT Ammonia during Oct 2020 is the highest record production in UC after RLNG Feed & Fuel change over.

The production of 21916 MT Ammonium Sulphate Liquor during Oct 2020 is the all-time highest record production in UC.

Oct-Dec 2020

The quarterly production of 131560 MT Ammonium Sulphate + Factamfos is the all-time highest record production surpassing previous best figure 127322 MT in IInd Quarter of 2020-21.

The quarterly production of 69318 MT Ammonium Sulphate is the all-time highest record production

surpassing previous best figure 69145 MT in IInd Quarter of 2020-21.

The quarterly production of 62242 MT Factamfos is the all-time highest record production surpassing previous best figure 58843 MT in IInd Quarter of 2016-17.

Jan 2021

The Ammonium Sulphate production of 25370 MT during Jan 2021 is the all-time highest record production surpassing previous best figure of 25125 MT in Aug 2020. Ammonium Sulphate plant also recorded the highest ever daily production of 1002 MT on 06 Jan 2021.

Feb 2021

Highest ever Ammonium Sulphate Liquor production of 828 MT was recorded on 10th February 2021.

SO₂ acid plant reached a new milestone on 10th Feb 2021 at 11.30 pm when it achieved the longest all time continuous running hours of 1230.5 hrs (from 4.40 pm of 21st Dec 2020 to 11.30 pm on 10th Feb 2021) surpassing previous 991 hrs (18th May 2106 to 28th June 2016).

Visit of Hon'ble Union Ministers at South Coal Berth, Willingdon Island

Shri Kishor Rungta, CMD, receiving Hon'ble Union Ministers Shri Dharmendra Pradhan, Minister for Petroleum & Natural Gas and Steel, Shri Mansukh Mandaviya, Minister of State for Ports, Shipping & Waterways (IC) and Chemicals & Fertilisers and Shri V Muraleedharan, Minister of State for External Affairs & Parliamentary Affairs on their visit to SCB (Ammonia Berth) at Cochin Port.

Hon'ble Union Ministers Shri Dharmendra Pradhan, Minister for Petroleum & Natural Gas and Steel, Shri Mansukh Mandaviya, Minister of State for Ports, Shipping & Waterways (IC) and Chemicals & Fertilisers and Shri V Muraleedharan, Minister of State for External Affairs & Parliamentary Affairs interacting with Shri Kishor Rungta, CMD and other Officials at SCB. Dr. M Beena, IAS, Chairperson, Cochin Port Trust is also seen.

CMD in conversation with Hon'ble Union Ministers at SCB.

FAREWELL TO SECRETARY (FERTILIZERS)

Shri Chhabilendra Roul, IAS, Secretary (Fertilizers) retired from service on 31st December 2020.

Shri Rajesh Kumar Chaturvedi, IAS, assumed office as new Secretary (Fertilizers), Government of India.

Shri Kishor Rungta, CMD with Shri Chhabilendra Roul, Secretary, Department of Fertilisers on his retirement at New Delhi

Shri Kishor Rungta, CMD with Shri Rajesh Kumar Chaturvedi, IAS, Secretary (Fertilisers).

M K K Nayar viewed PSU as the pulse of progress: Chief Minister

In M K K Nayar's vision, Public Sector Enterprises are the pulse for the development of the State. He was a great Managing Director, art lover, educationist, cultural leader, etc. The fact that he was identified by Jawaharlal Nehru himself underlines how brilliant he was, said the Hon'ble Chief Minister Shri Pinarayi Vijayan. He was inaugurating the Birth Centenary Celebrations of M K K Nayar, organized by FACT at Udyogamandal Club on 29th December 2020.

M K K Nayar, a 1947 batch IAS Officer, was given prime responsibilities for rapid industrialization. He was one of the most accomplished IAS officers India had ever seen. He was responsible for the commissioning of the Bhilai Steel Plant before taking up the office of MD of FACT.

M K K Nayar came to Kerala at the time when industrialization was the national motto and later became the Managing Director of FACT. During his period, he made FACT the biggest Public Sector Undertaking in Kerala with massive central investment. The change when he took charge was extraordinary and he elevated FACT to new heights. He believed that there will be no development without industrialization.

At the birth centenary celebrations held at FACT Udyogamandal Club, Shri Hibi Eden, MP, Shri A D Sujil, Eloor Municipal Chairman, Shri K Chandran Pillai, Ex. MP, Shri Kishor Rungta, CMD and Shri Anupam Misra, Director (Marketing), spoke.

Shri Pinarayi Vijayan, Hon'ble Chief Minister of Kerala receives a Guard of Honour by CISF.

Hon'ble Chief Minister of Kerala addressing the audience of dignitaries including former Directors of FACT, employees and invited guests.

Shri Kishor Rungta, CMD, handing over the book, "Arodum Paribhavamillathe", the autobiography of M K K Nayar, to the Hon'ble Chief Minister

Shri Kishor Rungta, CMD, addressing the audience on the occasion

Shri Hibi Eden, Member of Parliament, offering felicitations.

Felicitations

Shri A D Sujil, Eloor Municipal Chairman

Shri K Chandran Pillai, Ex. MP

Shri Anupam Misra, Director (Marketing)

Shri Kishore Rungta, CMD, offering flowers on the photo of M K K Nayar.

Homage to Shri Ram Vilas Paswan

A condolence meeting to pay homage to Shri Ram Vilas Paswan, former Union Minister for Consumer Affairs, Food and Public Distribution, who passed away on October 8, 2020, was held at Udyogamandal Complex. Shri Kishor Rungta, CMD, Shri Anupam Misra, Director (Marketing), Shri K V Balakrishnan Nair, Company Secretary and Executive Director (Finance), other Senior Officials, Shri K Chandran Pillai, Ex-MP and Trade Union representatives participated in the meeting, which recalled his rich contributions to the Fertilizer Industry, particularly to FACT.

Shri Ram Vilas Paswan was associated with FACT as the Union Minister for Chemicals & Fertilizers and was a well-wisher of the Company. Those present offered their respects and prayed for the departed soul and expressed their sentiments for the bereaved family.

Shri Kishor Rungta, CMD, paying homage.

The meeting was livestreamed through facebook as attendance to the meeting was restricted following covid protocol.

Shri Kishor Rungta, CMD, speaking at the condolence meeting.

Shri Anupam Misra, Director (Marketing) paying homage.

Editorial Committee

K. V. Balakrishnan Nair, CS & ED (Fin)
Managing Editor

A. R. Mohan Kumar, GM (HR&Admn)
Editor

Dilip Mohan, DGM (HR&Admn)
Dy. Editor

M. Anusree, O (PR)
Asst. Editor

Members

R. Krishnan, GM (Trg.&Dev.)
Siby Michael, GM (FEDO)
Panchanan Poddar, DGM (OL)
R. Reghu, AGM (CS)
Mohan N, SM TS (Process) CD
Prasanthkumar, SM (Th) UC
Alitta Maria, Dy.M (MR) Mktg.

Edited, Printed and published by
A. R. Mohan Kumar, for and on behalf of
The Fertilisers And Chemicals Travancore Ltd.
Printed at M/s. Effgee Printers, Eloor
For Private circulation only
The views expressed here are not
necessarily those of the FACT Management.

Shri Kishor Rungta, CMD, paying tribute to Shri M K K Nayar, by garlanding his statue at Udyogamandal, on the occasion of his 33rd Death Anniversary on September 27, 2020. Shri Anupam Misra, Director (Marketing), Shri A S Kesavan Nampoothiri, ED (PC), Shri K V Balakrishnan Nair, CS & ED (Fin), Shri K Chandran Pillai, Ex. MP, Senior Officials of FACT and Trade Union representatives participated in the function.

CMD Shri Kishor Rungta interacting with former CMDs of FACT (Shri A. Asokan & Dr. George Sleeba) at Corporate Office on the sidelines of the birth centenary celebrations of M K K Nayar

FACT has won the “SKOCH GOLD” Award for Corporate Excellence

The award was received by Shri Kishor Rungta, CMD, in a video conferencing on February 20, 2021. The Company was selected on the basis of its outstanding performance in 2019-20.

Kerala State Energy Conservation Awards 2020 for Udyogamandal Complex

Shri R Manikuttan, GM(UC), receiving the Kerala State Energy Conservation Award 2020 from Shri M M Mani, Hon'ble Minister for Electricity, Government of Kerala.

Udyogamandal Complex has won the first prize in the Kerala State Energy Conservation Awards 2020 in the category of Large Scale Energy Consumers.

FACT, being always committed to energy conservation and improving energy efficiency in its operations, has always used the best available technologies of world class licensors for all the production units to reduce energy and minimize environmental impacts. After availability of natural gas at LNG terminal, Kochi, FACT has become the first industrial unit in Kerala to switchover to natural gas in 2013. UC has changed the fuel from furnace oil to LNG in all its boilers and in ammonia plant, the fuel and feed was changed from naphtha to LNG reducing carbon footprint in production. In 2019-2020, ISO 50001:2018 Energy Management System was implemented in Ammonia Complex, which is also a “Designated Consumer” as per the provisions of Energy conservation Act.

FACT UC was one of the 10 companies selected from different sectors and one of the two from fertilizer sector in India for this project by Bureau of Energy Efficiency (BEE). Last year, UC substituted the startup fuel in Sulphuric acid plant from kerosene to natural gas. Conventional light fittings were replaced by energy efficient LED light fittings. In house modification to minimize the startup time in Acid plant and excess air flow control in fired heaters has also contributed to substantial energy savings. All these measures have resulted in energy savings of 991.96 Mtoe and cost savings of above ₹2 crore. Company has planned a Capex fund of around ₹80 crore in Ammonia Complex for improvement of energy efficiency in the coming years. The award is in recognition of our commitment & contribution towards efficient use of energy.

Vigilance Awareness Week Observed

Vigilance Awareness Week was observed with a variety of programmes. The observance of the Vigilance Awareness Week commenced by taking the integrity pledge on 27th October 2020 at various offices. The slogan of this year's Vigilance Awareness Week is "Vigilant India Prosperous India". Central Vigilance Commission has charted out various programmes to be carried out. FACT kept its tradition by successfully organising those activities entrusted by CVC.

Banners were displayed at all divisions and important spots. Online Slogan writing competition both in English and Malayalam, online quiz competition etc. were conducted.

The valedictory function of Vigilance Awareness Week was conducted on November 7, 2020 at Corporate Office Board Room. Shri

Shri Kishor Rungta, CMD, leading Vigilance Awareness Pledge at Corporate Office.

Kishor Rungta, CMD presided over the function. In his presidential address, he emphasised the importance of preventive vigilance in eliminating corruption in public office. Shri Anupam Misra, Director (Marketing) and other senior officers spoke on the occasion and narrated the

importance of vigilance department and reasons to be vigilant for the prosperity of the company and the nation as a whole.

Cash prizes were distributed by CMD to the winners of the various competitions conducted as part of the Vigilance Awareness week 2020.

ACHIEVEMENTS

ABHIJITH G

S/o Shri Girish A, Junior Executive Secretary, CMD's Secretariat and Smt. Jayalekshmi J, Chief Associate, State Bank of India, has passed B.Tech. (Honours) in Electronics and Communication Engineering with CGPA score of 9.82 - 2nd Rank from APJ Abdul Kalam Technological University (KTU). He studied at College of Engineering, Trivandrum (CET).

VARGHESE P O

Senior Manager (Planning & Projects) -CD has successfully completed M-Tech Part-time degree in Mechanical Engineering (Production) with First class, from CUSAT, Kalamassery.

SANDRA RAJAN

D/o Shri P S Rajan, Technician (Process), Phosphate Plant, UC and Smt. Jaya Rajan, has secured A+ in all subjects with 96.16% marks in the Kerala State Plus II Examinations - 2020. She studied at St. Teresa's HSS, Ernakulam.

ATHIRA RAJU

D/o Shri Raju D Valooran, Sr. Technician, Mechanical Maintenance, UC and Smt. Shyni M Paul, Teacher, St. Mary's U P School, Njarackal, has secured 6th Rank in MA (Malayalam) with CGPA score of 3.61 from MG University. She studied at Nirmala College, Muvattupuzha.

RAKHI VR

D/o Shri Reghu V R, HEO, Raw Materials, CD and Smt. Vimalakumari V, has secured 92.6% marks in the CBSE 12th Examinations - 2020. She studied at Kendriya Vidyalaya, NAD, Aluva.

ASWIN KRISHNA A P

S/o Shri A P Balakrishnan, Sr. Depot Assistant, ASC, Perinthalmanna, Marketing Division and Smt. M K Sindhu, has secured A+ in all subjects in the SSLC Examinations - 2020.

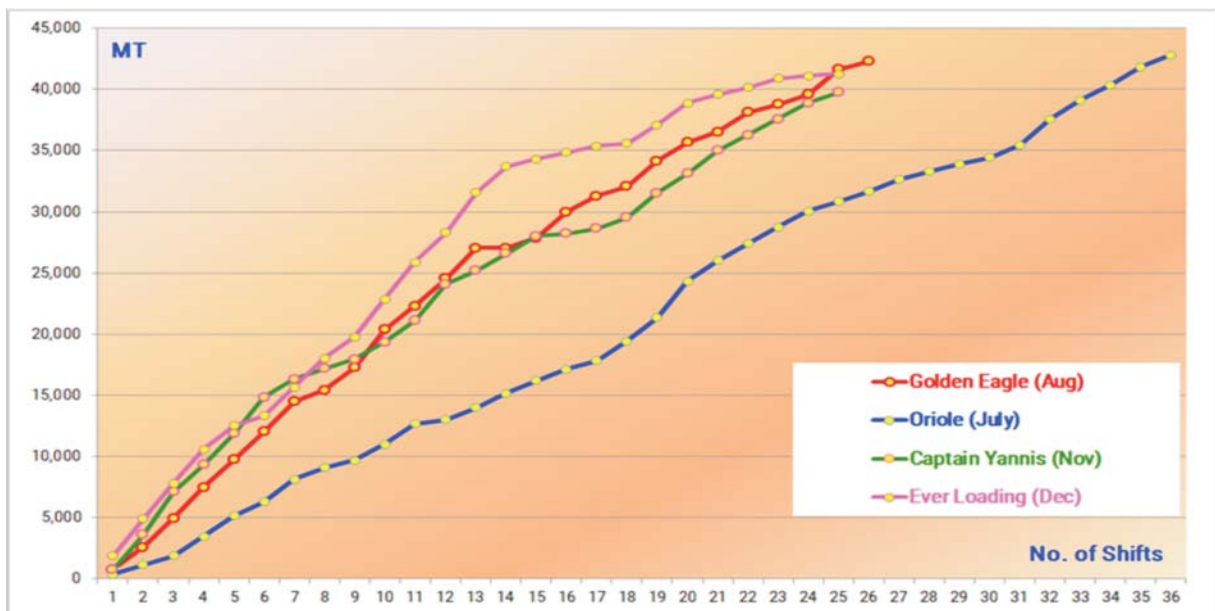
Ship carrying Rock Phosphate at Cochin Port.

HIGHEST UNLOADING RATE OF RAW MATERIALS AT Q10 BERTH

A total of eight shipments (4 Sulphur & 4 Rock) were unloaded at Q10 berth from April 2020 till February 2021 with an all-time high quantity of 2,56,222 MT. The unloading rate of Rock phosphate and Sulphur from ships at Q10 berth, Willingdon island was increased by 25% during the period 2020-21, resulting in completion of ship unloading of solid cargo in record time. Company could collect 'dispatch money' due to the improved ship unloading rate.

The berth achieved fastest unloading of rock phosphate in January 2021, when 41,300 MT rock phosphate in vessel MV Ever Loading was unloaded in a record 8.49 days.

Graph showing ship unloading rates:

PUBLICITY HOARDINGS INSTALLED

Shri Kishor Rungta, CMD, inaugurating the new hoardings.

To make known the presence of FACT to the public along the Vallarpadam International Container Transshipment Terminal (ICIT) Road, publicity hoardings were erected on both sides of the road. Fabricated in-house by FACT Engineering Works (FEW), it will stand as a hallmark of FACT Junction in the busy road.

International Women's Day observed in FACT

Shri Kishor Rungta, CMD, speaking at the function held at Udyogamandal. (L to R) Shri A R Mohankumar, GM(HR&A), Shri Ajith Kumar T P, CGM(PC), Shri Anupam Misra, D(M), Shri K V Balakrishnan, ED(Fin)&Co. Secy, Shri R Manikuttan, GM(UC), Smt. Rejeni Mohan, GM(M)-C&C, are also seen.

A view of the audience.

Heat Exchangers for Travancore Titanium Products Ltd

FEW has successfully completed the fabrication and supply of one Cold Heat Exchanger and one Hot Heat Exchanger, of total supply value ₹ 2.2 crores, for M/s Travancore Titanium Products Ltd. Total weight of the equipment was around 63 MT.

The fabrication activities involved many challenges including procurement of alonised tubes and insertion of these tubes through baffles without damaging the coating, fabrication of bellows with intricate forming for heat exchanger shells and large size tube sheets of diameter 2500 mm.

A bridge of low height enroute to TTPL, the Chavara bridge at Kollam, posed further challenges as the large diameter heads of the exchanger would not permit the equipment to be transported in one piece. In order to surmount this problem, the equipment was fabricated in sections, in configurations the low height of the bridge would permit, and transported to TTPL site. As the equipment could be erected only during a shutdown of the plants, each section has been preserved at site with wraps. The equipment will be assembled and erected during the next shut down.

MERIT AWARDS PRESENTED

FACT Management honoured ten officers with Merit Awards as part of the Republic Day celebrations 2021. The Awards were given away by Shri Kishor Rungta, Chairman and Managing Director, who was the Chief Guest of the function held at FACT Ground, Udyogamandal. The Merit Awards winners are:

Shri Thomas Skariah

**Sr. Manager (Production),
Udyogamandal Complex**

Co-ordinated start up activities after long shut down to achieve early production with less energy by smooth changeover of DCDA and SO₂ to RLNG from Kerosene. This resulted in increased production of Sulphuric Acid, thereby increasing all time record fertiliser production.

Shri Harikumar M P

**Dy. Manager (Production),
Udyogamandal Complex**

For his contributions as Energy Manager - UC & Gas Manager in Ammonia Complex by reducing the cost of production, achieving SEC much below PAT II target and enabling UC to bag the Energy Conservation Award 2020 for Large Scale Industries.

Shri Subhash V J

**Sr. Manager (Production),
Cochin Division**

For his contributions in group activities related to stabilization of Intermediate Absorption Tower in the Sulphuric Acid plant in coordination with the consulting team from IIT Madras, avoiding a situation which would have resulted in substantial loss to the Company.

Shri Sethunath K

**Dy. Manager-Technical Services
(Mechanical), Cochin Division**

For his contributions related to stabilisation of Intermediate Absorption Tower of Sulphuric Acid plant, completion of technical recommendations with regard to LNG Burner for NP plant and Duplex bagging machine with three load cells, for improvement of operations of different plants in Cochin Division.

Shri Al-Ameen Nazeer

**Sr. Manager Design
(Mechanical), FEDO**

For involvement in the mechanical works of the PMC services for the capacity enhancement of LPG bottling plant of HPCL, Indore, which helped FEDO achieve the mechanical completion of the facility within scheduled time and its successful commissioning in a running plant without occurrence of any accidents, helping FEDO obtain the outstanding payments of around ₹185 lakhs, as Consultancy fees.

Shri Rama Krishna Anand K

Sr. Officer (Sales), Marketing Division

In charge of two territories Tadepalligudem and Kakinada, he has sold 52458 Tones of all products, achieved 100% MFMS acknowledgement and increased market share of Factamfos and Ammonium Sulphate in both the territories.

Shri Giridhar G R

**Dy. Manager (Sales), Marketing
Division**

In charge of 2 territories of Hassan and Chickmangalore, he has sold 41773 MT of all products. He has increased the market share of Factamfos in both the territories and attained first position in the sale of new product 16:16:16.

Smt. Divya S

Dy. Manager (Finance)

For her efforts in arranging non-fund based working capital facilities in a systematic manner resulting in substantial savings in working capital charges to the extent of ₹ 2.4 crores per annum.

Shri Julian Vijayakumar R

**Asst. General Manager
(Materials) Purchase**

For increasing the number of respondents in tenders for Sulphuric Acid transportation, resulting in reduction of rates, bringing substantial savings.

Shri Mahadevan V

Officer (Welfare)

For his initiation to revive and reinstall Bio gas plant in UC canteen as an alternate fuel for cooking and for creating awareness among the employees and structural adjustments resulting in reduction of water consumption in the canteen by about 40%.

Merit Award winners with Shri Kishor Rungta, CMD, Shri Anupam Misra, D(M), and other top executives of FACT.

MoU signed between FACT and ITI Kalamassery

A Memorandum of Understanding (MoU) aimed at improving industry institute interaction was signed between FACT and Government Industrial Training Institute (ITI) Kalamassery on 17-Sep-2020.

Sri Kesavan Nampoothiri, the then Executive Director (Production Co-ordination), FACT and Sri Raghunadhan, Principal, ITI Kalamassery executed the MoU agreement to implement adoption programme mainly to share training facilities, facilitate academic interaction between ITI students and FACT employees, exchange knowledge, conduct factory visits, enable experts from FACT to impart training, organize joint projects, participate in research, provide on-the-job training in FACT, mutually intimate courses, seminars, workshops, etc.

Mock Drill conducted at Cochin Division

An Onsite Emergency Mock Drill was conducted in CD on October 30, 2020. The incident chosen was 'Sulphuric Acid leak from IAT - PHE 1 inlet strainer flange due to Gasket failure.

A meeting was held prior to the Mock Drill at CD Board room. Shri P J Binny, GM(CD) chaired the meeting. Shri Nitish Devaraj (Sr. Inspector, Factories & Boilers, Ernakulam), controlling officers and department heads were present in the meeting. GM(CD) delivered the welcome speech and stressed the need and importance of conducting mock drills for enhancing confidence level of employees in facing the emergency situations. SM (F&S), CD

A view of the mock drill.

briefed the incident chosen for the mock drill.

The effectiveness of the drill was critically examined in the review meeting held after the drill. All the observers gave comments. The observations and suggestions made by the external and internal observers

with a view to improve the system were noted down. GM(CD) assured that necessary corrective actions will be taken in the minimum possible time to perform mock drill in a much better way next time. DGM(TS) expressed vote of thanks.

NEW FIRE TENDERS FOR COCHIN DIVISION

The new multipurpose fire tenders procured at a cost of ₹73.5 lakhs each, is equipped with all facilities to operate with DCP, CO₂ Foam & Water. It also contains all the modern firefighting & rescue equipments

such as Water monitor, high pressure hose reel hose, Fire entry suit, Fire proximity suit, advanced firefighting branches, Smoke extractor and petrol operated chain saw etc.

CMD, Shri Kishor Rungta, flagging off the new Fire tenders in Cochin Division on 05.03.2021, in the presence of Shri Anupam Misra, D(M), Shri KV Balakrishnan, CS & ED(Fin), Shri Ajith Kumar T P, CGM(PC), Shri Binny P J, GM(CD) and other Senior officials.

CD Starts Bidding for Cheaper Power

Cochin Division has started purchasing power from open market. The concept is to allow the consumers to choose from a number of competitive power companies, rather than buy power from the local state

board. The project cost is ₹23 lakhs and an annual saving of ₹90 lakhs is expected in the Electricity bill.

Shri Kishore Rungta, CMD, inaugurating the Power Purchase through Open Access in Cochin Division on 05.03.2021, in the presence of Shri Anupam Misra, D(M), Shri KV Balakrishnan, CS & ED(Fin), Shri Ajith Kumar T P, CGM(PC), Shri Binny P J, GM(CD) and other Senior officials.

The new Crane procured in Cochin Division flagged off

CMD, Shri Kishor Rungta on 11-2-21, flagged off the new crane procured in Cochin Division in the presence of Shri Anupam Misra, D(M), Shri Ajith Kumar T P, CGM(PC), Shri Jayachandran K, GM(CP), Shri Binny P J, GM(CD), Shri K J Jacob, GM(OP), Shri Mohanachandran M, GM(Tech) and other officials & employees.

The rough terrain hydraulic mobile crane, procured from M/s. TIL Limited, Kolkata at a cost of ₹1.55 Crore + GST is equipped with modern features such as Hydraulically operated, 4 section

telescopic, Trapezoidal boom section, single lever control and operation through joystick. Fully extended boom length is 33.5 m

Safety system includes Load moment indicator, Anti two block audio/visual warning systems, Display of boom angle, boom length, radius, relative load moment, maximum permissible load, load indication & warning of impending two block condition, Over hoist & over lowering limit switches & Hoist drum fitted with third wrap indicator.

The new Hydraulic Excavator for Cochin Division

Shri Ajith Kumar T P, CGM(PC), the then GM(CD), inducting the new Hydraulic Excavator, SANY SY210C, at Cochin Division, by breaking a coconut.

ISO 45001:2018 Awarded to FACT Cochin Division

FACT- Cochin Division was certified for ISO 45001:2018 (Occupational Health Safety Management System) by M/s IRCLASS Systems and Solutions Pvt. Ltd. The Environmental system (ISO 14001:2015) was also recertified by IRCLASS. The audits were done remotely through video conference.

Shri Binny P J, GM(CD) handing over two motorcycles to CISF on 1st January, 2021, for patrol duty.

Implementing ISO 50001 Energy Management System (EnMS) at FACT - Tracking the transformation

Globally, nations, corporations and businesses are focusing in putting up a comprehensive framework of energy management measures due to the crucial need to save energy and reduce greenhouse gas emissions. The renewed policy focus and determinants to improve an enterprise's energy performance sustainably, imposes the requirement to establish and implement standardized process-based energy management structure. The ISO 50001 Energy Management System (EnMS) standard published on 15th June 2011 is a globally accepted framework for managing energy, and creating a viable method for establishing policy, program, and a culture of energy and asset management which is accurate, repeatable, timely, and very importantly, cost effective in financial and environmental aspects.

The present pandemic also reiterates the critical need for having management strategies for enterprises to increase energy efficiency, and to plan a green deal. This tracking the transformation to ISO 50001:2018 certification by FACT is a brief on the learning's, niggling challenges faced, relied inherent strengths & skills, support platforms that bridged the transition and gradual integration of the system to work.

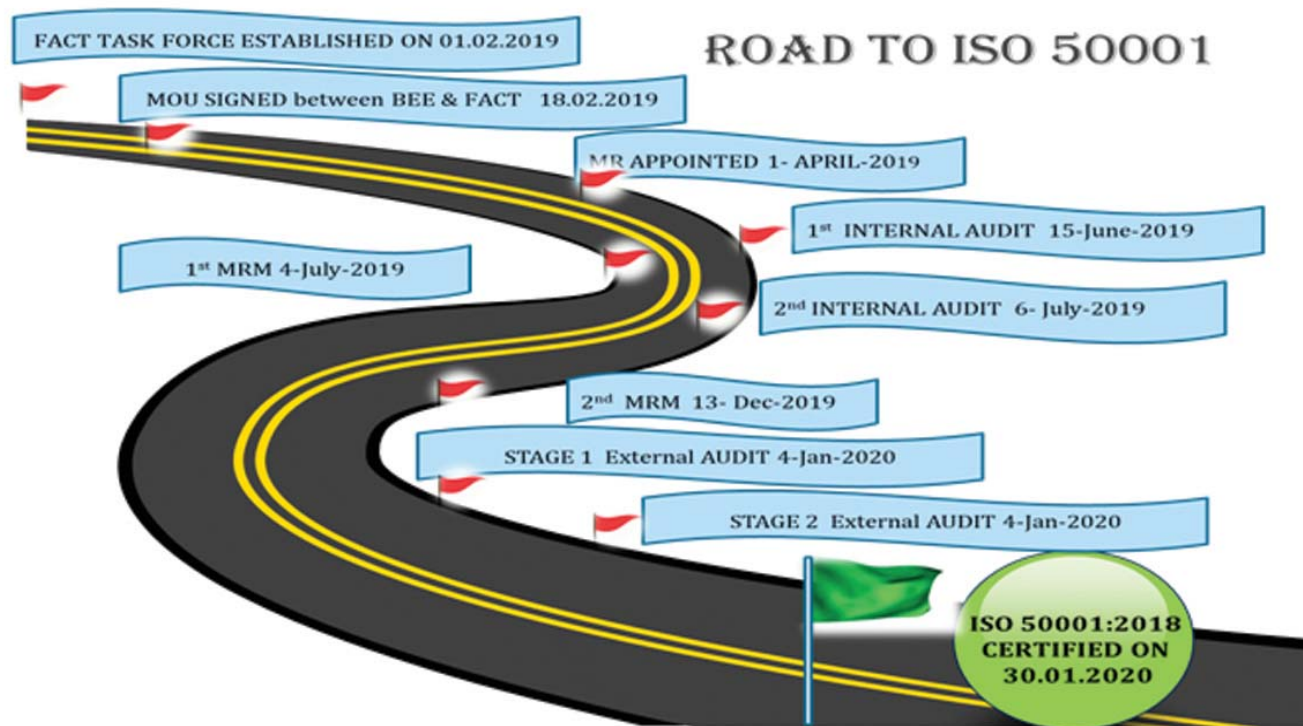
Commencement of the ISO 50001:2018 Journey

Reducing energy and improving energy efficiency of the products was the deliverable, focused by FACT and always was a prime mover in its business concerns. Hence

Udyogamandal Complex had ISO 50001 included in the draft MoU between FACT and Ministry of Fertilisers. Being an ISO 9001 and 14001 certified company, FACT headed towards achieving the next milestone of ISO 50001 for Energy Management Systems. In the meantime Bureau of Energy Efficiency (BEE) selected Udyogamandal Complex (Designated Consumer) as one of the companies of the two firms from the fertiliser public sector, for the pilot project for the implementation of ISO 50001:2018 in India. There were total ten companies selected for the Pilot Project from different sectors. The MOU with BEE was signed on 18th February, 2019 at The India Habitat Center, New Delhi following which M/s Quality Council of India (QCI) was appointed the Consultant by BEE for FACT-UC.

As part of the agreement a Steering Committee, ISO Project team and a project Nodal officer for assisting the QCI and BEE for implementation of ISO 50001 was needed and a Task Force was constituted for achieving ISO 50001:2018.

The task force ensured the objective of ISO 50001:2018 certification for UC Ammonia Complex on 30th January 2020 without any non-conformity in the possible shortest time. Along with, 14 of the taskforce members also became accredited internal auditors certified by QCI successfully.

FACT-UC highlighted this, of ISO 50001:2018 certification achievement in the Bureau of Energy Efficiency (BEE), Government of India, Ministry of Power in the one day workshop on 19th Feb 2020 at Vizag, Andhra Pradesh to facilitate implementation of ISO 50001 within the high energy intensive industries of India, to sensitize and spread awareness among the stakeholders (PAT DCs and SDA's officials).

The transformation journey

FACT constituted the task force on 1st February 2019 with 16 members for achieving the ISO 50001 certification. MR was appointed on 1st April 2019. Accordingly, MoU was signed between FACT and BEE for implementation of ISO 50001:2018 for FACT UC Ammonia Complex on 18th February, 2018. BEE entrusted Quality Council of India (QCI) as consultant for FACT to implement ISO 50001. QCI visited FACT in March and commenced the training activities with documentation of ISO. The opening meeting and ISO 50001 awareness training by QCI was done on 28th & 29th March 2019. Energy Policy, Energy Objectives & Targets were established. Training & awareness among Energy Management Team for ISO 50001 implementation, documentation requirements, verification of determined SEU's & issues was done by QCI during the visit on 26th & 27th April 2019. Documentation review was done and

inputs for improving the same was given by QCI during the visit on 16th to 18th May 2019. QCI gave Internal Auditors training to 14 members and conducted the 1st Internal Audit between 12th & 15th June 2019. The 1st MRC and the second Internal Audit was conducted between 04th July & 6th July 2019. FACT identified the Certifying Body by issuing the work order on 24.10.2019. The Stage 1 Audit was conducted on 3rd & 4th January 2020 followed by the Stage 2 Audit on 27th & 28th January 2020 culminating in the certification for ISO 50001:2018 on 30th January 2020.

Table:PDCA model in FACT-UC Ammonia Complex

PLAN	DO	CHECK	ACT
TASK FORCE FOR ISO IMPLEMENTATION WAS CONSTITUTED IN ADDITION TO THE EXISTING ENERGY MANAGEMENT CELL	AWARENESS WAS GIVEN BY DISTRIBUTION OF ISO 50001:2018 STUDY MATERIAL	MONITORING, MEASUREMENT, EVALUATION & REPORTS GENERATED	PROCESS & AUDIT NON – CONFORMITY CORRECTIVE ACTION TAKEN
SCOPE WAS FIXED AS MANUFACTURE OF AMMONIA & SYNTHESIS GAS	POSTERS WERE DISPLAYED AT STRATEGIC LOCATIONS	LEGAL REGISTER WAS ESTABLISHED	FOR CONTINUAL IMPROVEMENT ACTIONS TAKEN
BOUNDARY WAS FIXED AS AMMONIA COMPLEX	AWARENESS TRAINING BY QCI/FACT TEAM	EVALUATION OF LEGAL & OTHER REQUIREMENTS WAS DONE & COMPLIANCE REGISTER ESTABLISHED	BENEFITS OF ISO
ISSUES and NEEDS & EXPECTATIONS OF INTERESTED PARTIES WAS LISTED	INTERNAL AUDITORS TRAINING BY QCI	INTERNAL AUDIT WAS CONDUCTED	
ENERGY POLICY WAS ESTABLISHED	SUGGESTIONS SCHEME TO RECEIVE INPUTS FROM EMPLOYEES ON ENERGY SAVING MEASURES WAS IMPLEMENTED	MANAGEMENT REVIEW DONE	
ENERGY REVIEW WAS CONDUCTED	APEX MANUAL & CONTROLLING PROCEDURE INLINE WITH ISO 50001:2018 STANDARD ESTABLISHED		
ENERGY BASELINE/ENERGY PERFORMANCE INDICATORS ESTABLISHED	ALL ISO DOCUMENTS WERE UPLOADED IN FACT INTRANET FOR ACCESS TO ALL EMPLOYEES		
OBJECTIVES & TARGETS FIXED	OPERATIONAL CONTROL, RESPONSIBILITY FOR ALL SEU's		
ACTION PLAN FOR DATA COLLECTION STIPULATED	CONDITIONS IN WORK ORDERS WAS REVISED TO INCLUDE USE OF ENERGY EFFICIENT EQUIPMENTS/SERVICES		
	CODES FOR ELECTRICAL ITEMS PURCHASE WAS REVISED TO INCORPORATE BEE LABELLED ITEMS		

Benefits, Best practices, Energy Savings

The general benefits of ISO 50001 in FACT include the following:

- FACT developed a policy for more efficient use of energy.
- Energy efficiency targets and objectives were established.
- The data was used to better understand and make decisions concerning energy use and consumption.
- The results of energy efficiency improvements are measurable.
- Continual improvement of the energy management system is possible.
- EnMS creates awareness and a commitment about energy (i.e. consumption, use, efficiency, renewable sources) within FACT.
- ISO 50001-based EnMS allows FACT to gain credible external visibility of energy saving actions there by reducing energy costs and improving contribution.
- The benefits of ISO implementation includes forming methods to monitor, assess and improve energy having an estimated energy saving potential of 0.799 MMBTU/MT Ammonia.

ISO 50001:2018 also integrated in some best practices like the Suggestion scheme in which suggestions are initiated from the grass root level, the walkthrough audit conducted by various disciplines, the revision of the work orders to include the energy efficient workmanship, materials, equipments, services etc. for all works involving contract works too, revision of the purchase procedure to opt for BEE star rated equipment etc. being a few to list.

With an extensive evaluation, 337 Energy uses were identified of which 41 SEUs (Significant Energy Uses) were listed. All of them were monitored against the established Baselines. Thirteen EnPI's (Energy performance Indicators) were recognized to check for deviations from the normal. FACT selected four critical deviations comprising of, the Steam flow to Process Air compressor, Refrigeration Compressor and two Cooling water pumps' Turbines.

Subsequently action plan was drawn on the basis of the well-established proposed energy saving of 0.799 MMBTU/MT of Ammonia i.e. a saving of ₹410 / MT of Ammonia. Considering the production plan of 267600 MT of Ammonia during 2020-21 FY it is estimated to contribute ₹1097 lakhs to the company.

Achieved/Projected Results After Implementation of ISO 50001:2018					
Name of the Company	Product Produced	Unit (MT/MU/ any Other)	Cost Savings Per Unit	Annual Average Production in MT/MU	Annual Saving Potential to the Company in Lakhs (Approx.)
THE FERTILISERS AND CHEMICALS TRAVANCORE LIMITED	AMMONIA	MT	Rs. 410	267600 MT	1097

Awareness classes being arranged for employees

Constitution Day was celebrated on 26th November to commemorate the adoption of the Constitution of India. This year the preamble to the Constitution was read along with Shri Ram Nath Kovind, Hon'ble President of India in a live telecast aired through Doordarshan.

Shri Kishor Rungta, CMD, administering Constitution Day Pledge at Corporate office

Rashtriya Ekata Divas (National Unity Day) was celebrated to mark the Birth Anniversary of Sardar Vallabhbhai Patel. Rashtriya Ekata Pledge was taken by employees.

Shri Kishor Rungta, CMD, administering Ekta Divas Pledge at Corporate Office

Productivity Pledge taken in various divisions of FACT

Shri Kishor Rungta, CMD, administering Productivity Pledge at Corporate Office

OBSERVANCE OF JAN ANDOLAN

In connection with the observance of Jan Andolan, Covid pledge being taken at Corporate Office.

FACT NEWS EDITORIAL COMMITTEE BIDS FAREWELL TO Dy. EDITOR

The Editorial Committee gave a sendoff to Shri V P Appukutta Menon, DGM (ADMN), the Deputy Editor, on his superannuation from FACT. The other committee members are also seen.

FACT SPORTS ASSOCIATION STAGES A COME BACK

FACT has been in the forefront of sports predominantly in Football, Volley ball, Basketball and Shuttle Badminton. FACT Sports Association (FSA) had played a pivotal role in carving out sports talents of our employees and dependents. FSA has been dormant for many years due to various reasons. With our Company progressing in all fronts, FSA also is trying to bring back the past glory for all sports activities with the active support of employees, trade unions and Management.

Accordingly, with the intention of bringing back the old glory, Advisory Committee of FSA has been re-constituted with representatives of Management, Trade Unions and Officers Forums. The committee, after series of meetings decided to elicit interests of employees and their dependents for participating and training in various sports and games. In response, around 200 employees and their dependents registered their interest in various areas.

Kick off of this year's activities was through an inter-departmental cricket match on 26th January at the FACT High School grounds. Shri Kishor Rungta, CMD, inaugurated the match by batting at the pitch. Shri Anupam Misra, Director (Marketing) bowled the initial ball. The star attraction of the day was the presence of Smt. Thulasi, an International Shuttle badminton player and National champion who won medals for India in Asian games, Common Wealth Games and SAF Games, who inspired the participants. Four teams participated in the match and the final match was played between Petrochemical team and RAP team. After nail baiting movements, Petrochemical team won the final match by seven wickets. Shri Jayaraj, K B, General Manager (Technical), UC gave away the trophies to players.

FSA Advisory committee also decided to conduct inter departmental events in other areas in coming days by utilising our infrastructure and training resources and make FSA, a well-known hub for sports activities.

Shri Kishor Rungta, CMD, delivering inaugural address on the occasion of cricket match organised by FSA.

Shri Kishor Rungta, CMD is batting.

Inauguration of FSA at Cochin Division

The formal inauguration of FSA (Cochin Division) was held on 21st February, 2021 at Ambalamedu High School Ground at 9.15 am by CMD Shri Kishor Rungta. Smt. Sapna Rungta, Shri Anupam Misra, D(M), Smt. Salini Misra, Shri K V Balakrishnan, ED(F)&Co.Secy, Shri T P Ajith Kumar, CGM(PC), all Division Heads, Controlling Officers, Trade Union leaders and office bearers of Officers Forums were present on the occasion. The function was followed by a Cricket Tournament consisting of five Departments and CISF, CD Unit.

हिंदी पखवाडा समारोह - 2020

हर वर्ष की तरह एफ ए सी टी इस वर्ष में भी हिंदी पखवाडे को और भी सुंदर तरीके से मनाने के लिए कंपनी में चौदह सितंबर से पच्चीस सितंबर तक विभिन्न हिंदी प्रतियोगिताएँ यानी समाचार वाचान, निबंध लेखन, अनुवाद, नारा लेखन, कविता लेखन, कविता पाठ, टिप्पण व प्रारूप लेखन आदि कर्मचारियों के लिए आयोजित किया। इस अवसर पर कर्मचारियों के लिए राजभाषा नियम, अधिनियम एवं भारत सरकार द्वारा समय समय पर दिए गए प्रावधानों पर जानकारी देने के लिए एक हिंदी कार्यशाला भी आयोजित किया।

उद्घाटन समारोह - दिनांक 14 सितंबर 2020 को हमारे कंपनी के माननीय निदेशक (विपणन) श्री अनुपम मिश्रा की औपचारिक उद्घाटन से समारोह की शुरुआत हुई। कार्यक्रम में कंपनी के राजभाषा कार्यान्वयन समिति के सदस्यगण एवं वरिष्ठ अधिकारीगण भी उपस्थित थे।

समापन समारोह : दिनांक 28 सितंबर को कंपनी के अध्यक्ष एवं प्रबंध निदेशक, श्री किशोर रूंगटा की अध्यक्षता में इस वर्ष के हिंदी पखवाडे का समापन समारोह आयोजित किया। मुख्य अतिथि के रूप में राष्ट्रीय मुक्त विद्यालयी शिक्षा संस्थान के क्षेत्रीय निदेशक डॉ अलोक कुमार गुप्ता थे। कंपनी के निदेशक (विपणन), श्री अनुपम मिश्रा, सभी राजभाषा कार्यान्वयन समिति के सदस्यगण, विभाग मुख्य, वरिष्ठ अधिकारीगण, छात्र-छात्राओं, प्रतियोगिताओं के विजेताओं भी कार्यक्रम में उपस्थित थे।

इस अवसर पर दसवीं और बारहवीं कक्षाओं में हिंदी में उच्च अंक प्राप्त छात्र-छात्राओं (हमारे कर्मचारियों के संतान) को भी नकद पुरस्कार एवं प्रमाण-पत्र देकर सम्मानित किया।

समापन समारोह का विविध दृश्य

उद्घाटन समारोह का विविध दृश्य

എം കെ കെ നായർ - ദാർമ്മത്താരുകളിലൂടെ.....

വിഷൻ എന്ന വാക്കിന്റെ നാനാർത്ഥങ്ങൾ സാമാന്യ ബോധ്യങ്ങളുടെ അപ്പുറത്തേക്ക് വ്യാപ്യാനിക്കാൻ തക്കരീതിയിൽ തന്റെ കർമ്മമണ്ഡലം വ്യാപിപ്പിച്ച ബഹുമുഖ പ്രതിഭയായിരുന്നു എം കെ കെ നായർ എന്ന പേരിൽ പ്രശസ്തനായ മേപ്പിള്ളി കേശവപിള്ള കൃഷ്ണൻകുട്ടി നായർ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജന്മശതാബ്ദി രണ്ടായിരത്തി ഇരുപത് ഡിസംബർ ഇരുപത്തൊൻപതാം തീയതി, അദ്ദേഹത്തെ മങ്ങാത്ത ഒരു ചിത്രമായി മനസ്സിൽ കൊണ്ടുനടക്കുന്നവരെല്ലാം ചേർന്ന് സമുചിതമായി ആഘോഷിച്ചു. ഫാക്രിൽ ഉദ്യോഗമണ്ഡൽ ക്ലബ്ബിൽ വെച്ച് ജന്മശതാബ്ദി ആഘോഷങ്ങൾ, സി എം ഡി ശ്രീ കിഷോർ റുങ്തയുടെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ ബഹുമാനപ്പെട്ട കേരള മുഖ്യമന്ത്രി ശ്രീ പിണറായി വിജയൻ ഉദ്ഘാടനം ചെയ്തു.

ഫാക്രിനെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം, ഇന്നത്തെ നിലയിൽ പിടിച്ചു നിൽക്കാൻ പര്യാപ്തമായ ഉന്നതിയിലേക്ക് കൊണ്ടുചെന്നെത്തിച്ചത്, ഫാക്രിന്റെ മാനേജിങ് ഡയറക്ടറായി അദ്ദേഹം സേവനമനുഷ്ഠിച്ചപ്പോൾ ചെയ്ത സംഭാവനകളായിരുന്നു. അദ്ദേഹം മാനേജിങ് ഡയറക്ടറായിരുന്ന അൻപതുകുളിലെ അവസാനകാലവും

ജവഹർലാൽ നെഹ്രുവിനൊപ്പം

അറുപതുകളിലും നെഹ്റുവിന്റെ രണ്ടാം പഞ്ചവത്സര പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായ വ്യവസായവൽക്കരണ നയത്തിന്റെ പിൻബലത്തിൽ, ഏറ്റവും പ്രതാപകാലത്തിലേക്ക് ഫാക്രിനെ ഉയർത്തിക്കൊണ്ടുവരുവാൻ അദ്ദേഹത്തിലെ കർമ്മശാലിക്ക് കഴിഞ്ഞു. കേരളത്തിലെ തന്നെ അവിശ്വസനീയമായ പുരോഗമന വ്യവസായവൽക്കരണത്തിന്റെ തുടക്കമായിരുന്നു അത്. ആ കർമ്മകുശലതയുടെ പിൻപറ്റിയായിരുന്നു ഫാക്രിന്റെ നേട്ടങ്ങൾ പലതും പിൽക്കാലത്തും ഉണ്ടായിട്ടുള്ളത്.

സ്വന്തം കാഴ്ചപ്പാടുകൾ പ്രാവർത്തികമാക്കാനുള്ള നിശ്ചയദാർഢ്യമില്ലാതെയുള്ള ഔദ്യോഗിക യാത്രകൾ കേവലം സ്വപ്ന സദൃശമായ ജല്പനങ്ങൾ മാത്രമായി അധഃപതിച്ചു പോകരുതെന്ന് സ്വയം തിരിച്ചറിഞ്ഞിട്ടെന്നപോലെയുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രവൃത്തികൾ സൂക്ഷ്മവും, സ്ഥൈര്യവും, കൃത്യവുമായിരുന്നു. അതിനു ഏറ്റവും നല്ല ഉദാഹരണം ഏതെന്ന് ചോദിച്ചാൽ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കാൻ ഒന്നിലധികം നേർക്കാഴ്ചകൾ ഉണ്ടായിപ്പോയത് ഒരു ധീരനാശാലിയുടെ വൈവിധ്യമേഖലകളുടെ പ്രത്യേകതകൊണ്ട് തികച്ചും സ്വാഭാവികം മാത്രം. പച്ച നിറഞ്ഞുനിൽക്കുന്ന കൊച്ചിൻ ഡിവിഷനിലെ ടൗൺഷിപ്പും ഒരു വ്യവസായത്തിന്റെ ജലസ്രോതസ്സായി രൂപകല്പന ചെയ്തെടുത്ത കൃത്രിമ തടാകവും അവിടുത്തെ പ്ലാന്റുകളും ഒക്കെ അതിൽ ചിലതുമാത്രം. ഒരു ജനവാസ മേഖലയ്ക്കുവേണ്ട സ്കൂളുകളും ആരാധനാലയങ്ങളും അടക്കം ഒന്നിനും ഒരു കുറവില്ലാതെ നിർമ്മിച്ച ഉദ്യോഗമണ്ഡൽ ടൗൺഷിപ്പ് ഒരു പക്ഷെ അത്തരത്തിൽ കേരളത്തിൽ ആദ്യത്തേതായിരിക്കണം. ഭിലായി സ്റ്റിൽ പ്ലാന്റിൽ ജനറൽ മാനേജരായി പ്രവർത്തിച്ച വലി

ഗെയ്ലി എൻ ജി

ഡെപ്യൂട്ടി മാനേജർ സീനിയർ ഗ്രേഡ്
പ്രോജക്ട് & പ്ലാനിങ്ങ് ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റ്
ഉദ്യോഗമണ്ഡൽ കോംപ്ലക്സ്

യൊരു പ്രവൃത്തിപരിചയം അദ്ദേഹത്തിനു കൈമുതലായിരുന്നു. അന്നത്തെ നെഹ്രു ഭരണത്തിൻ കീഴിലുള്ള പ്രഗത്ഭരായ മന്ത്രിമാരുടെ വിശ്വാസം ആർജ്ജിക്കാനും അദ്ദേഹത്തിനു തന്റെ പ്രവൃത്തിയിലൂടെ കഴിഞ്ഞിരുന്നു.

സങ്കീർണ്ണമായ ഉത്പാദന രംഗത്തെ എഞ്ചിനീയറിങ് വൈദഗ്ദ്ധ്യത്തിനായി രൂപകൽപ്പന ചെയ്തെടുത്ത ഫെഡോ, സാങ്കേതിക രംഗത്ത് ഒരു മുതൽക്കൂട്ടായിരുന്നു. പ്രഗത്ഭരായ പല വിദഗ്ദ്ധരുടെ സേവനങ്ങൾ കൊണ്ട് ദേശീയതലത്തിൽ തന്നെ ശ്രദ്ധനേടിയതും കേരളത്തിൽ ഒരു പക്ഷെ അത്തരത്തിലുള്ള ആദ്യത്തെ സംരംഭവുമായിരുന്നു ഇത്. വൈവിധ്യവൽക്കരണത്തിന്റെ ഭാഗമായി സ്ഥാപിച്ച ഫാക്രി എഞ്ചിനീയറിങ് വർക്ക്സ് സ്വന്തം നിലയ്ക്കു തന്നെ പല ഉപകരണങ്ങളും നിർമ്മിച്ചെടുക്കാൻ കെൽപ്പുള്ളതായിരുന്നു. എന്നാൽ, ഫെഡോയെ അന്താരാഷ്ട്ര നിലവാരത്തിലുള്ള ഒരു സാങ്കേതിക വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനമായി വളർത്തിയെടുത്ത് അവിടെ നിന്നും ഫാക്രിനാവശ്യമായ തൊഴിൽ പരിശീലന വേദിയൊരുക്കിയെടുക്കാനുള്ള വിദഗ്ദ്ധമായ കാഴ്ചപ്പാട് യാഥാർത്ഥ്യമാക്കുന്നതിനു മുമ്പ്തന്നെ അദ്ദേഹത്തിന് ഫാക്രിനോട് വിട പറയേണ്ടിവന്നു.

ഡോ. രാജേന്ദ്രപ്രസാദിനൊപ്പം

അദ്ദേഹത്തിന്റെ കർമ്മമണ്ഡലം വ്യവസായ രംഗത്ത് മാത്രമായി ഒതുങ്ങുന്നതായിരുന്നില്ല. കേരളത്തിലെ തനതു കലാരൂപങ്ങളോടടുങ്ങുന്നതായിരുന്ന കടുത്ത പ്രതിപത്തി മൂലം അദ്ദേഹം തന്റെ കഴിവുകൾ ആ മേഖലയിലും കൂടുതൽ വിനിയോഗിച്ചിരുന്നു. 1965 മുതൽ അഞ്ചുവർഷം കേരള കലാമണ്ഡലത്തിന്റെ അദ്ധ്യക്ഷപദവി അലങ്കരിച്ചിരുന്ന കാലയളവിൽ കെട്ടിടങ്ങളും വാഹനങ്ങളുമൊക്കെയായി കലാമണ്ഡലത്തിന്റെ മുഖഛായയെന്ന മാറ്റി മറിച്ചു. ഐ എ എസ്സുകാരനായ അദ്ദേഹത്തിനു വിദേശ രാജ്യങ്ങളിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന സ്വാധീനമുപയോഗിച്ച് കഥകളി സംഘത്തിനു വിദേശപര്യടനം സംഘടിപ്പിക്കുക വഴി കഥകളി എന്ന മഹത്തായ കേരളീയ കലയെ ലോകത്തിനു മുന്നിൽ പരിചയപ്പെടുത്തി, കഥകളി കലാകാരന്മാരെ ഊർജ്ജസ്വലരാക്കുവാനും കഥകളിയെ പുനഃരൂഢീകരിക്കുവാനും അദ്ദേഹത്തിനു സാധിച്ചു.

കലകളോടും കലാസഞ്ചയത്തോടും അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായ അഭിനിവേശം കേവലം പ്രകടനപരതയിൽ മാത്രം ഒതുങ്ങുന്ന

തായിരുന്നില്ല. അവയുടെ നിലനിൽപ്പിനും വികാസത്തിനും ഉതകുന്ന രീതിയിൽ പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിക്കാനും നടപ്പിലാക്കാനും എം കെ കെയ്ക്കുണ്ടായിരുന്ന ഭാവനയും ഇച്ഛാശക്തിയും സമാനതകളില്ലാത്തതായിരുന്നു. ക്ഷയിച്ചൊടുങ്ങാറായ അവസ്ഥയിൽ മഹത്വപൂർണ്ണമായ കഥകളിയുടെ തെക്കൻ ചിട്ടകൾക്ക് കലാമണ്ഡലത്തിൽ കളരി തുടങ്ങിയതും അതിന്റെ യൊക്കെ നേർസാക്ഷ്യങ്ങൾ മാത്രം.

കഥകളിസംഗീതം അഭ്യസിച്ചതുകൊണ്ടുമാത്രം സമൂഹത്തിൽ അവഗണന നേരിട്ട്, ജീവിതം പ്രതിസന്ധിയിലായ ഘട്ടത്തിൽ കലാമണ്ഡലം ഹൈദരാബാദിലെ സർഗ്ഗപ്രതിഭയെ ചേർത്തുവെച്ച്, കൈപിടിച്ചു കൊണ്ടുവന്ന് ഫാക്ട് സ്കൂളിൽ ജോലി നൽകി. അതുപോലെ തന്നെ കഥകളിക്കായി ഫാക്ട് തന്നെ ഒരു കളരി തുടങ്ങി, കുറേയധികം കഥകളി കലാകാരന്മാരെ പരിശീലിപ്പിക്കുകയും അവർക്ക് തൊഴിലവസരങ്ങൾ സൃഷ്ടിച്ചെടുക്കുകയും ചെയ്തു. കഥകളി എന്ന കലാരൂപത്തോടൊപ്പം തന്നെ ചേർത്തുവായിക്കുന്ന ഒരു പേരായി എം കെ കെ മാറിയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതിനു തക്കതായ കാരണവും ഉണ്ടാ

വൈസ് പ്രസിഡന്റ് ജി എസ് പതക്കിനൊപ്പം

യിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു കഥകളിയിലുണ്ടായ അഗാധമായ പാണ്ഡിത്യം സുവ്യക്തമാക്കുന്നതാണ്, കഥകളിയെക്കുറിച്ചുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ പല രചനകളും.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ കലയോടുള്ള താല്പര്യങ്ങൾ കേവലം കഥകളിയിൽ മാത്രം ഒതുങ്ങുന്നതായിരുന്നില്ല. കേരളത്തിന്റെ സമസ്തമേഖലകളിലേയും ബഹുസ്വരതയുടെ പ്രാതിനിധ്യം ഉറപ്പിക്കുന്ന ഒരു സാംസ്കാരിക സഞ്ചയമായി ഫാക്ട് മാറിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഇതര കലകളെ പരിപോഷിപ്പിക്കുവാനായി അദ്ദേഹം ഫാക്ട് ലളിതകലാകേന്ദ്രം വിഭാവനം ചെയ്തു. അതിന്റെ ഉദ്യോഗ

ഇ എം എസ്സിനൊപ്പം

ജെ ആർ ഡി ടാറ്റയ്ക്കൊപ്പം

ടനത്തിനായി അന്നത്തെ ഏറ്റവും ജനസമ്മതനായ സിനിമാനടൻ സത്യനാണ് ഉദ്യോഗമണ്ഡലിൽ എത്തിയത്. പിൽക്കാലത്ത് തമിഴ്നാട് മുഖ്യമന്ത്രിയായ ജയലളിത ലളിതകലാകേന്ദ്രത്തിന്റെ പ്രതിമാസ പരിപാടിയിൽ നൃത്തം അവതരിപ്പിക്കാൻ ഫാക്ട് എത്തിയതും എം കെ കെയുടെ കാലത്താണ്.

കലാരംഗത്തെ പോലെതന്നെ കായികരംഗത്തും അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധപതിപ്പിച്ചിരുന്നു. പ്രഗത്ഭരായ പല കായിക താരങ്ങൾക്കും ഫാക്ട് അവസരം നൽകുകയും അവർക്ക് നല്ലൊരു ജീവിതമാർഗ്ഗം തുറന്നുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. 1959 മുതൽ 1965 വരെ അദ്ദേഹം കേരള ക്രിക്കറ്റ് അസോസിയേഷന്റെ പ്രസിഡന്റായിരുന്നു. കേരളത്തിൽ അന്നുണ്ടായിരുന്ന ഒട്ടുമിക്ക കാലാകാശിക സാംസ്കാരിക സംഘടനകളുടേയും അദ്ധ്യക്ഷൻ എം കെ കെ നായരായിരുന്നു.

ഒടുവിൽ കർമ്മമേഖലയിൽ നിന്നും ഏറ്റുവാങ്ങിയ കയ്പു നീരും കൂടിച്ച് വേദനയോടെ ഫാക്ട്ന്റെ പടിയിറങ്ങുമ്പോഴും പരിഭവിക്കാതെ പ്രാർത്ഥിച്ചിട്ടുണ്ടാവുക ഫാക്ട്ന്റെ ഉയർച്ചയ്ക്കായിട്ടാവും.

എം കെ കെ നായർ കുടുംബത്തോടൊപ്പം

എം കെ കെ വളരെയധികം ബഹുമാനിച്ചിരുന്ന വ്യക്തിയായിരുന്നു വി കെ കൃഷ്ണമേനോൻ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അവസാനനാളുകളിൽ ഡൽഹിയിൽ കാണാൻ ചെന്ന എം കെ കെയുടെ കൈ പിടിച്ച് കൃഷ്ണമേനോൻ പറഞ്ഞ വാക്കുകൾ ഇപ്പോഴും പ്രസക്തമാണ്. “From the time of Ramayana, our country’s tradition has been to reject the most faithful.”

സ്വജീവിതം കൊണ്ടും ആത്മസമർപ്പണം കൊണ്ടും മറ്റുള്ളവരുടെ ഉന്നതിക്കായി നിസ്വാർത്ഥമായി പ്രവർത്തിച്ച എം കെ കെ യുടെ ആത്മാവ് നമുക്കെത്താത്ത ഏതോ ലോകത്തിലുണ്ടെന്നു നമുക്കുവേണ്ടി പ്രാർത്ഥിക്കുന്നുണ്ടാവാം.

ആരോടും പരിഭവമില്ലാതെ.....

ചിലപ്പോൾ അതിന്റെയൊക്കെ ഫലമാവും അദ്ദേഹം യാഥാർത്ഥ്യമാക്കാൻ ശ്രമിച്ച പ്രതാപകാലത്തേക്ക് ഫാക്ട്ന്റെ ഈ ജൈത്രയാത്ര.

കോവിഡ് അതിജീവനം

ഡോ. സൈന മേരി സിവിൽ സർജൻ
W/o ബിനി പി ജെ
ജനറൽ മാനേജർ
കൊച്ചിൻ ഡിവിഷൻ

“ബാലു ഡിസ്പാർജായി വീട്ടിലെത്തി മാഡം” ഹെൽത്ത് ഇൻസ്പെക്ടർ വന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു ആശ്വാസമായിരുന്നു. എത്രയോ ദിവസങ്ങളായി ബാലുവിന്റെ അമ്മയും ഭാര്യ ഷീലയും വിളിക്കുമ്പോൾ എന്താണ് പറയേണ്ടതെന്നറിയാതെ വിഷമിക്കുന്നു.

ലോക്ഡൗൺ അയവു വരുത്തിയ സമയത്താണ് ബാലു നാട്ടിലെത്തിയത്. നേരത്തെ തന്നെ വീട്ടിൽ ശ്രദ്ധിക്കേണ്ട കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ച് ഷീലയെയും അമ്മയെയും പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു. കൊറോണവൈറസ് പിടിമുറക്കിവരുന്ന സമയം. പലരും വിദേശത്തു നിന്നും, അന്യ സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ നിന്നും മടങ്ങി വരുന്നു. അവർക്കുവേണ്ട നിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകുന്നതിനും അവരുടെ ആവശ്യങ്ങൾ ശ്രദ്ധിക്കുന്നതിനും നിറവേറ്റുന്നതിനുമായി സദാ സജ്ജമായി വാർഡുതല ജാഗ്രതാ സമിതികൾ. അതിനു നേതൃത്വം നൽകുന്ന വാർഡു മെമ്പർമാരും ഫീൽഡിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന ജൂനിയർ ഹെൽത്ത് ഇൻസ്പെക്ടർമാരും ജൂനിയർ പബ്ലിക് ഹെൽത്ത് നഴ്സുമാരും. പഞ്ചായത്തു തലത്തിൽ കാര്യങ്ങൾ ഏകോപിപ്പിക്കുന്നതിനും കോവിഡ് പ്രതിരോധപ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിനും പഞ്ചായത്തു പ്രസിഡന്റിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ പഞ്ചായത്തുതല കോവിഡ് ജാഗ്രതാസമിതി. അതിൽ വളരെ ജാഗ്രതയോടെ പ്രവർത്തിക്കുന്ന വാർഡുമെമ്പർമാർ, പഞ്ചായത്ത് സെക്രട്ടറി, സർക്കിൾ ഇൻസ്പെക്ടർ, വില്ലേജ് ഓഫീസർ, മെഡിക്കൽ ഓഫീസർ, ഹെൽത്ത് ഇൻസ്പെക്ടർ, വിവിധ രാഷ്ട്രീയ കക്ഷികളുടെ പ്രതിനിധികൾ, സന്നദ്ധപ്രവർത്തകർ - എല്ലാവരും ശ്രദ്ധയോടെ കോവിഡ് പ്രതിരോധത്തിനായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു. ക്വാറന്റൈനിൽ അധികം പേർ വന്നു തുടങ്ങിയിട്ടില്ല. അതുകൊണ്ടുതന്നെ ക്വാറന്റൈനിൽ ഉള്ളവരെ മിക്കവാറും അറിയാം. എന്തെങ്കിലും പ്രശ്നങ്ങൾ ഉണ്ടെങ്കിൽ മെഡിക്കൽ ഓഫീസറെ നേരിട്ടു വിളിക്കാൻ നമ്പർ കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. ഫീൽഡ് സ്റ്റാഫ് അവരുടെ വീട്ടിലെ സാഹചര്യങ്ങളും മറ്റും നേരത്തേ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടാകും.

ബാലു വരുന്ന കാര്യം അറിയിച്ചിരുന്നു. വീട്ടിൽ അമ്മയും ഭാര്യ ഷീലയും, നാലുവയസ്സുകാരൻ മകനും മാത്രം. മുകളിലെ നിലയിൽ ക്വാറന്റൈൻ സൗകര്യമുണ്ട്. ഷീലയെയും അമ്മയെയും കാര്യങ്ങൾ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു. ബാലുവും വളരെ സഹകരണ മനോഭാവം ഉള്ള വ്യക്തി. ആരോഗ്യവകുപ്പിൽ നിന്നുള്ള നിർദ്ദേശങ്ങൾ പാലിക്കപ്പെടും എന്നുള്ളതിൽ യാതൊരു സംശയവും ഇല്ല. രണ്ടുമൂന്നു ദിവസങ്ങൾ അങ്ങനെ കഴിഞ്ഞു. അടുത്ത ദിവസം സിസ്റ്റർ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു ബാലുവിന് പനിയുണ്ടെന്ന്. വിളിച്ചു സംസാരിച്ചു. അത്ര പ്രശ്നം തോന്നിയില്ല. ആശാ പ്രവർത്തകയുടെ കൈയിൽ മരുന്നുകൾ കൊടുത്തു വിട്ടു. അമ്മയ്ക്കും ഷീലയ്ക്കും വല്ലാത്ത ടെൻഷൻ. സിസ്റ്റർ അവരുടെ വീട്ടിൽ പോയി, അവരെ ആശ്വസിപ്പിക്കാൻ. ആരെങ്കിലും ക്വാറന്റൈൻ ഇരിക്കുന്ന വീടിനടുത്തുപോലും ആരും പോകാത്ത ഒരു സമയം. വീടിന്റെ മറ്റുത്തു ദൂരെ നിന്നാണെങ്കിലും കാര്യങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കാൻ സിസ്റ്റർ നേരിട്ടു ചെന്നത് അവർക്കു കൊടുത്ത ആശ്വാസം ചെറുതല്ല എന്ന് പിന്നീട് അവരെ വിളിച്ചു സംസാരിച്ചപ്പോൾ മനസ്സിലായി. വാർഡുമെമ്പരും അവർക്കു വേണ്ട സാധനങ്ങൾ എത്തിച്ചു കൊടുത്തിരുന്നു. അതെ, ഇങ്ങനെ ഒരു സാഹചര്യത്തിൽ ഒപ്പം നിൽക്കാൻ ആരെങ്കിലുമൊക്കെ ഉണ്ട് എന്ന് തോന്നൽ നൽകുന്ന ആശ്വാസം ചെറുതല്ല.

പനി തുടങ്ങി അടുത്ത ദിവസം ബാലുവിന് ചുമ തുടങ്ങി. രോഗലക്ഷണങ്ങൾ കണ്ടതുകൊണ്ട് ടെസ്റ്റിനു വിട്ടു. ഇതിനു

മുമ്പും പലരെയും ടെസ്റ്റിനു വിട്ടിട്ടുണ്ട്. അവരെല്ലാം നെഗറ്റീവ് ആയിരുന്നു. അതുകൊണ്ടുതന്നെ ഇത് പോസിറ്റീവ് ആകുമെന്ന് ഒരു ചിന്തയുമില്ലായിരുന്നു. രണ്ടു ദിവസം കഴിഞ്ഞ് ബാലുവിന്റെ റിസൾട്ട് വന്നപ്പോൾ പോസിറ്റീവ്. ജില്ലാ കൺട്രോൾ റൂമിൽ നിന്ന് വിളിച്ചതിനു ശേഷമേ ഇവിടെ നിന്ന് വിളിക്കാൻ പാടുള്ളൂ എന്നാണ്. കൺട്രോൾ റൂമിൽ നിന്ന് വിളിച്ചു എന്നുപറഞ്ഞ് ബാലു വിളിക്കുമ്പോഴാണ് സിസ്റ്റർ വിവരം അറിയുന്നത്. സിസ്റ്റർ എന്നെ വിളിച്ചതിനുശേഷം ബാലുവിനെ വീണ്ടും വിളിച്ചു. പോസിറ്റീവ് ആണ് എന്ന് കേട്ടതിന്റെ ടെൻഷനിലായിരുന്നു ബാലു. പനിയൊക്കെ കുറഞ്ഞു. ചുമയും കുറവുണ്ട്. ശ്വാസംമുട്ടലോ മറ്റു ബുദ്ധിമുട്ടുകളോ ഇല്ല. ബാലുവിന് 29 വയസ്സേയുള്ളൂ. എനിക്ക് അത്ര ടെൻഷൻ തോന്നിയില്ല. അതുകൊണ്ടു ബാലുവിനെ ധൈര്യപ്പെടുത്തി. പോസിറ്റീവ് ആയ എല്ലാവരെയും മെഡിക്കൽ കോളേജിലേക്കു മാറ്റുകയാണ്. 80% പേർക്കും രോഗലക്ഷണങ്ങൾ ഉണ്ടാകുന്നില്ല. 15% പേർക്കും ചെറിയ ലക്ഷണങ്ങളോടെ രോഗം മാറിപ്പോകുന്നു. ചെറിയ ശതമാനം ആളുകൾക്കു മാത്രമാണ് രോഗം ഗുരുതരമാകുന്നത്. അതുകൊണ്ടു ടെൻഷൻ വേണ്ട. ഇപ്പോൾ ബാലുവിന്റെ പനി മറി, ചെറിയ ചുമയേയുള്ളൂ, ശ്വാസംമുട്ടലൊന്നുമില്ല. അതുകൊണ്ടു പേടിക്കുകയേ വേണ്ട. ബാലുവിന്റെ ടെൻഷൻ കുറച്ചെങ്കിലും കുറഞ്ഞെന്നു തോന്നി. ആശുപത്രിയിലേക്കു മാറ്റിയതിനുശേഷം രണ്ടു ദിവസം വിളിച്ചു, കുഴപ്പമില്ല എന്നാണ് പറഞ്ഞത്. ചുമ കുറഞ്ഞിട്ടില്ല എന്നും പറഞ്ഞു. അടുത്ത ദിവസം ഹെൽത്ത് ഇൻസ്പെക്ടർ വന്ന് ബാലു ഐ സി യുവി

ലാണെന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ ശരിക്കും ഞെട്ടി. “ഇന്നലെ വിളിച്ചപ്പോഴും പ്രശ്നമൊന്നും തോന്നിയില്ലല്ലോ” എന്ന് ഞാൻ പറഞ്ഞു. ന്യൂമോണിയ ഉണ്ടെന്നും ഒക്സിജന്റെ അളവ് കുറഞ്ഞതുകൊണ്ടാണ് ഐ സി യുവിലേക്ക് മാറ്റിയത് എന്നും ബാലുവിന്റെ അനിയൻ ഇന്നു വിളിച്ചുപറഞ്ഞു എന്ന് എച്ച് ഐ പറഞ്ഞു. രണ്ടുദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അറിഞ്ഞു ബാലു വെന്റിലേറ്ററിലാണെന്ന്. അതിനിടെ ബാലുവിന്റെ അമ്മയും ഭാര്യയും ഇടയ്ക്കു വിളിച്ചിരുന്നു. അവർ രണ്ടുപേരും ക്വാറന്റൈനിൽ ആണ്. മോൻ വെന്റിലേറ്ററിൽ ആണെന്ന് അവർ അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. ഐ സി യുവിലേക്കു മാറ്റിയതുകൊണ്ട് ഫോണിൽ നേരിട്ടു കിട്ടുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടുതന്നെ രണ്ടാളും ടെൻഷനിലാണ്. അമ്മയ്ക്കു ബി പി കൂടി. അവർക്കും മരുന്നുകൾ കൊടുത്തുവിട്ടു. ഇടയ്ക്കു വിളിച്ചു. മരുന്നു കഴിച്ചപ്പോൾ അവരുടെ അസുഖങ്ങൾ കുറഞ്ഞു. ബാലുവിന്റെ അനിയന്റെ അടുത്തു മാത്രമാണ് ആശുപത്രിയിൽ നിന്നു വിളിച്ചു വിവരങ്ങൾ പറയുക. അതുകൊണ്ട് അമ്മയ്ക്കും ഷീലയ്ക്കും കാര്യങ്ങളുടെ ഗൗരവം അറിയില്ല. ഐ സി യുവിൽ നിന്ന് മാറ്റാത്തതിന്റെ ടെൻഷൻ ഉണ്ട്. എന്നാലും അവരെ ആശ്വസിപ്പിക്കാൻ എളുപ്പമായിരുന്നു. അവരെ ആശ്വസിപ്പിക്കുമ്പോഴും ഉള്ളിൽ തീയായിരുന്നു. കോവിഡിനോട് ഒരോരുത്തരുടെ ശരീരം എങ്ങനെ പ്രതികരിക്കുമെന്ന് അറിയില്ലല്ലോ.. അതും വെറും 29 വയസ്സുമാത്രമുള്ള ആരോഗ്യവാനായ വ്യക്തി ഇങ്ങനെ ഗുരുതരാവസ്ഥയിൽ ആയിരിക്കുമ്പോൾ!

എച്ച് ഐ ആണ് മെഡിക്കൽ കോളേജിലും ബാലുവിന്റെ അനിയനോടും വിളിച്ചു വിവരങ്ങൾ തിരക്കുക. ദിവസങ്ങൾ കഴിയുന്നോറും കൂടുതൽ ചോദിക്കാൻ എനിക്കു ടെൻഷൻ ആയിത്തുടങ്ങി. ഇടയ്ക്കു ബാലുവിന്റെ അമ്മ വിളിക്കും, അവരുടെ രോഗവിവരം പറയാനാണ് വിളിക്കുക. പക്ഷേ കൂടുതലും മകന്റെ വിവരങ്ങളാണ് ചോദിക്കുക. ഇടയ്ക്കു ഷീലയും വിളിക്കും. അമ്മയുടെ വിവരം പറയാനാണ് വിളിക്കുക. പക്ഷേ, ബാലുവിന്റെ കാര്യങ്ങളാണ് കൂടുതൽ ചോദിക്കുക. ബാലുവിനു ന്യൂമോണിയ ആണെന്നറിയാം. എത്രത്തോളം ഗൗരവമുള്ളതാണെന്നു രണ്ടുപേർക്കും അറിയില്ല. നെഞ്ചിലെ കഫക്കെട്ടാണെന്നും, അതിനാൽ ശ്വാസം മുട്ടലുണ്ടെന്നും, അത് കുറയാൻ സമയമെടുക്കുമെന്നും തിരിച്ചും മറിച്ചും പറയുക തന്നെ.... ബാലു വെന്റിലേറ്ററിൽ ആണെന്നും വളരെ ഗൗരവമുള്ള തരത്തിലുള്ള അണുബാധയാണ് ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതെന്നും രക്തം കട്ടപിടിക്കാതിരിക്കാനുള്ള മരുന്നുകളും വിലകൂടിയ ആന്റിഇൻഫ്ളമേറ്ററി മരുന്നുകളും ആന്റിവൈറൽ മരുന്നുകളും എല്ലാം കൊടുത്തുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണെന്നും അവരോടു പറയാനൊക്കില്ലല്ലോ.

പതുകപ്പെടുത്തേ ബാലുവിന്റെ നില മെച്ചപ്പെട്ടു. വെന്റിലേറ്ററിൽ നിന്നു മാറ്റി. വീണ്ടും ദിവസങ്ങളോളം ഐ സിയുവിൽ. അതുകഴിഞ്ഞ് മുറിയിലേക്കു മാറ്റി. അതൊരു ആശ്വാസമായിരുന്നു എല്ലാവർക്കും.... പ്രത്യേകിച്ച് ഷീലയ്ക്കും അമ്മയ്ക്കും. ആളോട് നേരിട്ട് സംസാരിക്കാൻ കഴിയുമല്ലോ. വീണ്ടും ഏതാണ്ടു രണ്ടാഴ്ച സമയമെടുത്തു ബാലു ഒരുപിധം സുഖം പ്രാപിക്കാൻ. അവസാനം 48-ാം ദിവസം ബാലു തിരിച്ചു വീട്ടിലെത്തി.

വെറും 29 വയസ്സുമാത്രമുള്ള പൂർണ്ണ ആരോഗ്യവാനായിരുന്ന ഒരു ചെറുപ്പക്കാരൻ കോവിഡ് ബാധിച്ച് ഇത്രയധികം കോംപ്ലിക്കേഷനിലൂടെ കടന്നുപോകേണ്ടിവന്നു എന്നത് കോവിഡിന്റെ ഭീകരത ആദ്യമേ മനസ്സിലാക്കിത്തന്നു. അതുകൊണ്ടുതന്നെ പഞ്ചായത്തു ജാഗ്രത സമിതിയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നവരെയും വാർഡുതലത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നവരെയും

കൂടുതൽ ജാഗ്രതയോടെ പ്രവർത്തിക്കേണ്ടതിന്റെ പ്രാധാന്യം മനസ്സിലാക്കിക്കൊടുക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞു. അന്നൊക്കെ എല്ലാവരും ജാഗ്രതയിലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടുതന്നെ വ്യാപനം കുറവായിരുന്നു.

ലോക്ഡൗണിൽ ഇളവുകൾ വന്നതോടെ ജനങ്ങളുടെ ജാഗ്രത കുറഞ്ഞു. കേസുകൾ കൂടി. ക്വാറന്റൈനിൽ ഇരിക്കുന്നവർ നിർദ്ദേശങ്ങൾ കൃത്യമായി പാലിക്കാതെയായി. രോഗിയുമായി സമ്പർക്കം വന്നവരുടെ വിവരങ്ങൾ കൃത്യമായി വെളിപ്പെടുത്താതെയായി. ജാഗ്രതാസമിതിയിലുള്ളവർ മാത്രം ജാഗ്രതയോടെ പ്രവർത്തിച്ചിട്ടു കാര്യമില്ലാതെയായിരുന്നു. ഗവൺമെന്റോ ആരോഗ്യവകുപ്പോ പഞ്ചായത്തിലെ ജാഗ്രതാസമിതിയോ മാത്രം ജാഗ്രത പുലർത്തിയാൽ പോരാ, സമൂഹത്തിലെ ഓരോ വ്യക്തിയും ജാഗ്രത പുലർത്തണം.

മാസ്ക് ശരിയായ രീതിയിൽ ഉപയോഗിക്കുക, അത്യാവശ്യമെങ്കിൽ മാത്രം ഏറ്റവും കുറവ് സമയം എടുത്തു മാത്രം മറ്റുള്ളവരുമായി ഇടപെടുക, സാമൂഹിക അകലം പാലിക്കുക, കൈകൾ ഇടക്കിടയ്ക്ക് സോപ്പും വെള്ളവും ഉപയോഗിച്ച് അല്ലെങ്കിൽ സാനിറ്റൈസർ ഉപയോഗിച്ച് വൃത്തിയാക്കുക, മുഖത്തു കൈകൾ കൊണ്ടു സ്പർശിക്കാതിരിക്കുക, രോഗലക്ഷണങ്ങൾ ഉള്ളവർ മറ്റുള്ളവരുമായി ഇടപെടാതെയിരിക്കുക, എത്രയും വേഗം അടുത്തുള്ള ആശുപത്രിയിലെ ടെലിമെഡിക്കൽ യൂണിറ്റിൽ ബന്ധപ്പെടുക. ഇത്രയും കാര്യങ്ങളെങ്കിലും ഓരോരുത്തരും ശ്രദ്ധിച്ചാൽ കോവിഡ് വ്യാപനം തടയുവാൻ കഴിയും.

ബാലുവിന്റെ അനുഭവം ഒരു ഓർമ്മപ്പെടുത്തലാണ്. ആർക്കുവേണമെങ്കിലും ഗുരുതരമായ അവസ്ഥ വരാം. രോഗികളുടെ എണ്ണം കൂടുമ്പോൾ ഗുരുതരാവസ്ഥയിലാകുന്നവരുടെ എണ്ണവും കൂടും. ബാലുവിന് കിട്ടിയതുപോലെയുള്ള വളരെ ശ്രദ്ധയോടുകൂടിയ ചികിത്സ നൽകാൻ ഐ സി യുവിൽ കിടക്കകൾ തികയാതെ വരും. അതിനിടയാകാതിരിക്കട്ടെ. രോഗവ്യാപനം തടയാൻ സമൂഹത്തിലെ ഓരോ വ്യക്തിക്കും കടമയുണ്ട്. അതു നമുക്കു മറക്കാതിരിക്കാം.

സാഗര സാമാഹ്നം

ജിതിൻ മോഹൻ

അല കടലിൻ ഓളപ്പരപ്പിനെ
നിറ സന്ധ്യയിൽ ഞാൻ നോക്കി നിൽക്കേ
തിരതൊടുമെൻ കാൽപ്പാടുകൾ
പുതിയ പ്രതീക്ഷയ്ക്കു വഴിയൊരുക്കി

ഇവിടെയീ കാറ്റിന്റെ മനഹാസങ്ങളും
തിരകൾ തൻ പാട്ടും തീരത്തിൻ താളവും
ഈ നേരം എന്നിൽ സാന്ദ്രമായി
പറയുവാനെന്നോ ബാക്കിയാക്കി
നിമിഷനേരം കൊണ്ടെന്നെ പുൽകി
അകലെയാ ഓളപ്പരപ്പിലേക്ക്
തിരകളൊരോന്നായി യാത്രയാകെ
ഇവിടെയീ തീരത്തു ഞാനുമെൻ
കിനാക്കളും മറയുമാ അർക്കനും മാത്രമായി

ഡാറ്റാ പ്രോസസ്സിങ് അസിസ്റ്റന്റ്
സി എസ് സി, ഹെഡ് ഓഫീസ്

മണലിൽ തീർത്ത ശില്പത്തിനൊപ്പം
കുശലം പറയും ശില്പിയായി
മനസിൻ വിങ്ങലും ദീപ്ത
പ്രതീക്ഷയും ഈ തീരത്തു
പടരാൻ കൊതിച്ച മണൽതരികളായി

മറഞ്ഞ സന്ധ്യക്കൊപ്പം ഞാൻ തിരികെ
പോകെ എന്നെ തിരഞ്ഞെത്തും
തിരകൾക്കു ഊർജ്ജം കൂടിയെന്ന പോലെ
പുതിയ പ്രതീക്ഷകൾ തൻ തേരിലൊറൻ
വഴികൾ തേടി ഞാൻ യാത്രയായി.....

കോടമഞ്ഞിൻ കൂടാരത്തിൽ

ജയകുമാർ ജി

സീനിയർ സേഫ്റ്റി മാനേജർ
സുരക്ഷാ വിഭാഗം
ഉദ്യോഗമണ്ഡൽ കോംപ്ലക്സ്

മുമ്പിലുള്ള പാത ചുരുങ്ങി വരുന്നു. രണ്ടുവശങ്ങളിലായി മാനം മുട്ടെ ഉയർന്നു നിൽക്കുന്ന യുക്കാലിപ്റ്റസ് മരങ്ങൾ ഒരു തരം നിഗൂഢത ഒളിപ്പിച്ചു വച്ചിരിക്കുന്നത് പോലെ. വൃക്തമായി കാണാവുന്നത് മുൻപേ പോകുന്ന വാഹനത്തിന്റെ രണ്ടുവശങ്ങളിലായി തെളിഞ്ഞു കത്തുന്ന ചുവന്ന ലൈറ്റുകൾ. പക്ഷെ സമയം രാത്രിയായിട്ടില്ല. വൈകുന്നേരം നാലു മണിയോടടുക്കുന്നതേയുള്ളൂ. പ്രകാശ രശ്മികളെ ചുരമിറങ്ങി വന്ന കോടമഞ്ഞിൻ ഒളിപ്പിച്ചു വച്ചിരിക്കുകയാണ്. കോടമഞ്ഞിൻ കൂടാരത്തിൽ കൂടിയുള്ള ഒരു തണുത്ത പ്രയാണം. ഗന്ധകത്തിന്റെ ഗന്ധവും അമോണിയയുടെ തീഷ്ണതയും ഒഴിവാക്കി പ്രകൃതിയുടെ നിഷ്കളങ്ക സൗരഭ്യങ്ങളിലേക്കുള്ള ഒരു തീർത്ഥയാത്ര.... ശാന്തിയുടെ പച്ചത്തുരുത്തുകളിലേയ്ക്ക് സമാധാന നീരുറവകൾ തേടിയൊരു യാത്ര....

അല്പനിമിഷങ്ങളെങ്കിലും അമുല്യമായത്.... സമുദ്രനിരപ്പിൽ നിന്നും ആറായിരം അടി ഉയരത്തിൽ കേരളത്തിന്റെ പ്രകൃതി സൗന്ദര്യം മുഴുവൻ വാരിവിതറിക്കൊണ്ട് വിരിഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന മൂന്നാറിന്റെ തിലകക്കുറിയായ വട്ടവട എന്ന മല

യോര ഗ്രാമം.... പേരക്കയം സ്റ്റ്രോബറിയും കാരറ്റും കാബേജും പുത്തിരങ്ങിയ താഴ്വര. ഫാക്ട് ഉദ്യോഗമണ്ഡൽ ക്ലബ്ബിന്റെ വാർഷിക വിനോദയാത്രയിൽ ഒരു ആത്മാർത്ഥ സുഹൃത്തിന്റെ പ്രചോദനം ഉൾക്കൊണ്ടു കൊണ്ട് ടെംപോ ട്രാവലിന്റെ പിൻസീറ്റിൽ ഞാനും ഒരു സഞ്ചാരി.... കോടമഞ്ഞിന്റെ തണുത്ത.... നനുത്ത കരങ്ങളുടെ തുവൽ സ്പർശം തേടിക്കൊണ്ട്.... വളഞ്ഞുപുളഞ്ഞു പോകുന്ന വഴികളിലൂടെ വന്യതയുടെ വശ്യതയിലേക്ക് ഒരു നിശബ്ദ സഞ്ചാരി.... കോടമഞ്ഞിൻ കൂടാരത്തിൽ രണ്ടു വാഹനങ്ങളിലായ് രാവിലെ 6.30ന് തുടങ്ങിയ യാത്രയാണ്. കടന്നുവന്ന പാതയിൽ കേരളത്തിലെ ആദ്യത്തെ ജലവൈദ്യുതി പദ്ധതിയായ പള്ളിവാസൽ പെട്ടിരുന്നു എന്നത് ഒരു കൗതുകം. 37 മെഗാവാട്ട് വൈദ്യുതി ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്നത് 760 മീറ്റർ അകലെ നിന്നും ഏകദേശം 55 KJ/Sq cm മർദ്ദത്തിൽ പെൻ സ്റ്റോക്ക് പൈപ്പുകളിലൂടെ എത്തിച്ചേരുന്ന ജലം 6 ജനറേറ്ററുകളിലേക്ക് കടത്തി വിട്ടു കൊണ്ടാണ്. ഫാക്ടിന്റെ ദൈനംദിന പ്രവർത്തനത്തിനാവശ്യമായ വൈദ്യുതി എത്തിക്കുന്നതിനു വേണ്ടിയുള്ള ഫീഡറിൽ പേരെഴുതിയിരിക്കുന്നത് കണ്ടപ്പോൾ എന്തെന്നില്ലാത്ത ആഹ്ലാദം തോന്നി. ഊർജ്ജ സ്രോതസ്സിനെ നേരിൽ കണ്ടപ്പോൾ ഒരു തരം നിർവൃതി. വാഹനം വീണ്ടും ചുരങ്ങളെ താണ്ടാൻ തുടങ്ങി. മലമടക്കുകളിലൂടെ മയങ്ങി ഉണർന്നപ്പോൾ കൺമൂന്നിൽ “കുണ്ടള

ഡാം” നിറഞ്ഞു കവിഞ്ഞു നിൽക്കുന്നു. ആ കാഴ്ചകളെ മനസ്സിലാക്കുന്നതോടെ ഒഴിവാക്കിക്കൊണ്ട് വീണ്ടും മുകളിലേക്ക്...

വഴികൾ ചുരുങ്ങി വരുന്നു. വഴിപോക്കരും കുറഞ്ഞു വരുന്നു. ഈ വന്യ നിശ്ശബ്ദതയിൽ എവിടെ അന്തിയുറങ്ങും എന്നൊരാശങ്ക മനസ്സിൽ മുള പൊട്ടാൻ അധികം സമയം വേണ്ടി വന്നില്ല. പിന്നെയും മുന്നോട്ടു തന്നെ പോയിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അരണ്ട വെളിച്ചത്തിൽ ഒരു ബോർഡ് “ക്യാമ്പ് നോയെൽ” ശ്രദ്ധയിൽ പെട്ടു. വാഹനം നിർത്തി നോക്കി. ഇതു തന്നെ ഞങ്ങളുടെ വിശ്രമകേന്ദ്രം. മലയുടെ മടിയിൽ സന്ദർശകർക്കായ് ഒരു ക്ഷീയ താമസ സ്ഥലം. പുക മഞ്ഞൊരുക്കിയ മേലാട കൂടുതൽ കരുത്തോടെ ഉതിർന്നു വീഴാൻ തുടങ്ങി. തണുപ്പ് അനുഭവപ്പെടുന്നുണ്ടെങ്കിലും പരിശുദ്ധമായ ഇളം കാറ്റ് മനസ്സിനേയും ശരീരത്തിനേയും ഒരു പോലെ ഭ്രമിപ്പിക്കുന്നതായിരുന്നു. ഞങ്ങളുടെ സംഘത്തിലെ എല്ലാവർക്കും സുഖസുഷുപ്തിയിലേക്ക് വഴുതി വീഴാനുള്ള എല്ലാ സൗകര്യങ്ങളും ക്യാമ്പ് നോയെൽ കരുതി വച്ചിരുന്നു. ദിവസം മുഴുവൻ നീണ്ട യാത്രയുടെ ആലസ്യം അവിടെയൊരുക്കിയ വിറകുപ്പിലെ തീനാളങ്ങൾ കവർന്നെടുത്തത് ഒരു ഹൃദയാനുഭവം തന്നെ. ചിതറിത്തെറിക്കുന്ന കനൽത്തരികൊപ്പം സംഗീതത്തിന്റെ അലമാലകൾ കൂടി ഒത്തുചേർന്നപ്പോൾ മനസ്സിന് എന്തെന്നില്ലാത്ത ലാഘവത്വം. യാത്രാക്ഷീണം വിശപ്പിന് വഴിമാറിയപ്പോൾ ഓരോരുത്തരായി തീൻ മേശയിലേക്ക് എത്തിച്ചേർന്നു. ക്യാമ്പ് നോയെൽ ഞങ്ങളായ് ഒരു ക്ഷീയ അത്താഴം വന്യതയുടെ രുചിക്കൂട്ടുകൾ കൊണ്ട്

സ്വാദിഷ്ഠമായിരുന്നു. തണുപ്പിനെ തച്ചടക്കുവാൻ മുറിയിലെ വിറകു ചിമ്മിനിയിൽ അഗ്നിജാലകൾ നൃത്തം ചെയ്യാൻ തുടങ്ങി. ആ നൃത്തത്തിനൊപ്പം രമിച്ചു കൊണ്ട് മനസ്സ് നിദ്രാദേവിയുടെ വരവിനായ് കാത്തിരുന്നു. അപ്പോഴേക്കും ക്യാമ്പ് നോയെൽ പൂർണ്ണമായും കോടമഞ്ഞിൻ കൂടാരത്തിനുള്ളിലായിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു.

കണ്ണ് തുറന്നത് ഹരിതാഭമായ ഒരു സുപ്രഭാതത്തിലേക്കാണ്. മഞ്ഞിൽ മുങ്ങി നിവർന്ന് ഈറനടുത്ത പ്രകൃതി മനോഹരിയായിത്തോന്നി. പൂൽക്കൊടിത്തുണ്ടുകളിൽ നീർ കണങ്ങൾ തങ്ങി നിന്നിരുന്നത് പച്ചപ്പരവതാനിയിൽ തൊങ്ങൽ ചാർത്തിയതു പോലെ ഹൃദ്യമായിരുന്നു. വിവിധ ആകൃതികളിൽ വെട്ടിയൊരുക്കി നിർത്തിയിരുന്ന സൈപ്രസ് ചെടികൾ ഹരിത ചാരതക്ക് മാറ്റുകൂട്ടി. ഓരോ പൂൽനാമ്പുകളിലും ഊർജ്ജവും പ്രസരിപ്പും നിറഞ്ഞു നിൽക്കുന്നത് പോലെ. ഇത്രയും ഹൃദ്യാകർഷകമായ ഒരു വനാന്തര വിശ്രമകേന്ദ്രം തെരഞ്ഞെടുത്ത ശ്രീ ജോ ആന്റണിക്കും ശ്രീ എ ടി പ്രദീപിനും അഭിനന്ദനങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്തുന്നത് സാമാന്യ മര്യാദയുടെ നിർവ്വചനങ്ങളിൽ ഒതുങ്ങുന്ന ഒന്നല്ല.

ഞങ്ങളുടെ അടുത്ത ലക്ഷ്യം കിലോമീറ്ററുകൾക്കകലെ ഉയരത്തിലുള്ള ചിലന്തിയാർ എന്നു പേരുള്ള വനത്തിനുള്ളിലെ ജലപാതമായിരുന്നു. കടന്നുവന്ന പല കയറ്റങ്ങളിലും അല്പം

കഥ

അയാൾ

നേരം ഇരുട്ടിത്തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ഇടവഴിയിൽ അവിടവിടെ നിന്നിരുന്ന വഴിവിളക്കുകളുടെ എണ്ണവും കുറഞ്ഞു. ആ മങ്ങിയ വെളിച്ചത്തിൽ ഇടുങ്ങിയ വഴിയിലൂടെ അയാൾ നടന്നു കൊണ്ടേയിരുന്നു..... ഭാര്യയും മകളും തന്നെ കാത്തിരിക്കുകയാണെന്ന ചിന്ത നടത്തത്തിന്റെ വേഗത കൂട്ടി. അയാളുടെ മനസ്സിൽ മകളുടെ ഓർമ്മകൾ വന്നെത്താൻ തുടങ്ങി.

ഒരു കൊച്ചു കുസൃതിക്കാരനായിരുന്നവൾ. ഇണക്കവും പിണക്കവും ആരും കണ്ടാൽ ഓമനിക്കാൻ കൊതിക്കുന്ന പുഞ്ചിരിയും ഉള്ള നാലുവയസ്സുകാരി. അച്ഛന്റെയും അമ്മയുടെയും ഏക പുനാരമകൾ. ഒരു കളിപ്പാവ വേണമെന്ന് എന്നും അവൾ ആവശ്യപ്പെടും. മേടിച്ചുകൊണ്ടുവരാം എന്ന വാഗ്ദാനവുമായിട്ടാണ് എന്നും പുറപ്പെടുക. പക്ഷെ ഇന്നുവരെ അത് പാലിക്കാനായിട്ടില്ല. പതിവുപോലെ ഇന്നും മകളോട് പറയുവാനുള്ള നൂണയും ആലോചിച്ച് അയാൾ നടന്നു.

ജീവനുതല്യമാണ് മകൾ എങ്കിലും അവളുടെ ആവശ്യങ്ങൾ ഒന്നുംതന്നെ നിറവേറ്റുവാനുള്ള പണം കണ്ടെത്താൻ അയാൾക്ക് ആയില്ല. പെട്ടെന്ന് അയാളുടെ കണ്ണുകളിലൂടെ എന്തോ മിന്നിമറയുന്നത് മങ്ങിയ വെളിച്ചത്തിലും കാണാമായിരുന്നു. ഭയമാണോ, ദുഃഖമാണോ? അയാളുടെ കണ്ണുകൾ ഇറുക്കിപ്പിടിച്ചിരുന്നു.

രാത്രിയുടെ ഇരുട്ട് വർദ്ധിച്ചുകഴിഞ്ഞു. മുടന്തുവന്ന കാലുകൾ വലിച്ചുവെച്ചാണ് നടന്നതെങ്കിലും കാലുകളുടെ ക്ഷീണം നടത്തത്തെ ഒട്ടുംതന്നെ ബാധിച്ചിരുന്നില്ല.

അയാളുടെ നടത്തം അവസാനിച്ചത് ഒരു വലിയ കവാടത്തിനു മുന്നിൽ ആയിരുന്നു. അതും തള്ളിത്തുറന്ന് അകത്തുകയറി. നിറയെ ഇരുട്ടുമാത്രമായിരുന്നു എങ്ങും. ഭാര്യയുടെയും മകളുടെയും അടുത്തെത്തിയ സന്തോഷം ആ മുഖത്ത് കാണാമായിരുന്നു.

(പേജ് 35-ൽ നിന്നു തുടർച്ച)

വൈമുഖ്യം കാണിച്ച ടെംപോ ട്രാവലറിനെ കൂടുതൽ കഷ്ടപ്പെടുത്തേണ്ടെന്ന് കരുതി മലമടക്കുകളെ അള്ളിപ്പിടിച്ചു കയറാൻ കരുത്തുള്ള ജീപ്പിലെ ആശ്രയിക്കുവാൻ തീരുമാനിച്ചു. ഏഴു ജീപ്പുകളിലായ 46 പേർ യാത്ര തുടങ്ങിയപ്പോൾ ഒരാവേശം അടുത്തെത്തിയെങ്കിലും അതു പീനീട് ആശങ്കക്ക് വഴിമാറുകയുണ്ടായി. കൂഴഞ്ഞുകിടക്കുന്ന ചെളിമണ്ണും ഗർത്തങ്ങളും സമീപത്തുള്ള കിഴുക്കാംതൂക്കായ മലഞ്ചരിവും ജീപ്പിന്റെ സമനില നഷ്ടപ്പെടുത്തുമെല്ലാം മനസ്സിൽ ഭയത്തിന്റെ കരിമ്പടം വിടർത്തി. പണ്ടൊരിക്കൽ കൂടജാദ്രിയിലേക്ക് നടത്തിയ ജീപ്പുയാത്ര ഇത്രയും സാഹസികമായിരുന്നില്ല. അവസാനത്തെ കയറ്റവും താണ്ടി ജീപ്പ് നിന്നപ്പോൾ തെല്ലൊരാശ്വാസം തോന്നി. വെള്ളച്ചാട്ടത്തിലേക്കുള്ള വഴിത്താരയിൽ നല്ല വഴുക്കലുണ്ടായിരുന്നെങ്കിലും മുഴച്ചു നിന്നിരുന്ന കല്ലുകളിലും വേരുകളിലും ശ്രദ്ധയോടെ കാലുറപ്പിച്ചുകൊണ്ട് വെള്ളച്ചാട്ടത്തിനടുത്തെത്തിയത് നഷ്ടമായില്ല. തണുത്തുറഞ്ഞ അന്തരീക്ഷത്തിൽ തളംകെട്ടിനിന്ന പുകമഞ്ഞിനുള്ളിൽ കൂടി ചിലന്തിയാർ ഒരു ഭാവഭേദവുമില്ലാതെ പാറക്കെട്ടുകളെ ചുംബിച്ചുകൊണ്ട് പാദസരം കിലുക്കി ഒഴുകിപ്പോകുന്നത് കണ്ടപ്പോൾ മനസ്സ് തളരിതമാവുകയായിരുന്നു.

അടുത്തതായി വാഹനം നിർത്തിയത് സ്ക്രോബറി ഫാമിനടുത്തായിരുന്നു. വിളഞ്ഞു ചുവന്നു കിടക്കുന്ന സ്ക്രോബറിപ്പഴങ്ങൾ ഹൃദയമായ കാഴ്ച പ്രദാനം ചെയ്തു. അവയിലൊന്നുരണ്ടെണ്ണം തോട്ടക്കാരനറിയാതെ രുചിച്ചുനോ

പക്ഷെ, ആ ഇരുട്ടിൽ അയാൾ എന്തോ തപ്പിനടന്നു. അവസാനം അതും അയാൾ കണ്ടെത്തി. പോക്കറ്റിൽ നിന്നും രണ്ട് മെഴുകുതിരികൾ എടുത്ത് കത്തിച്ചു. ഇരുട്ടിനെ തള്ളിമാറ്റാൻ ശ്രമിക്കുന്ന ആ മങ്ങിയ വെളിച്ചത്തിൽ ചെറുതും വലുതുമായ രണ്ടു മൺകുന്നുകൾ അവിടെ

മുരുകുല പി എസ്

(നൂ സൾഫേറ്റ് ഡെ. മാനേജർ ശ്രീ ഷബുഖൻ പി കെയുടെ മകൾ)

കാണാമായിരുന്നു. സന്തോഷമെല്ലാം കെട്ടടങ്ങിയ ജീവിതം പോലെ ഇതുകളും ഇലകളും വാടിക്കിരിഞ്ഞ രണ്ട് റോസാപ്പൂക്കൾ അവയ്ക്കുമുകളിൽ കിടന്നിരുന്നു. അയാൾ ആ മെഴുകുതിരികൾ അവിടെ കത്തിച്ചുവെച്ചു. ആ മൺകൂടീരങ്ങൾക്കു നടുവിൽ ഇരുന്നുകൊണ്ട് എന്തൊക്കെയോ അയാൾ സംസാരിച്ചു. കടക്കണിയിൽ നിന്നും രക്ഷപ്പെടാൻ ഒരതുളളി വിഷം കൊണ്ട് ജീവിതം അവസാനിപ്പിച്ചപ്പോൾ അയാളെ മാത്രം തനിച്ചാക്കി മരണം അവരെ കൊണ്ടുപോയി.

ഭാര്യയും മകളും നഷ്ടപ്പെട്ടു എന്ന യാഥാർത്ഥ്യം അയാൾക്ക് ഉൾക്കാളൊൻകഴിഞ്ഞില്ല. അയാൾ ആ കല്ലറയിൽ ചാരിക്കിടന്നു.

രാത്രി സെമിത്തേരിയിൽ കണ്ട അപരിചിതനെ കുറച്ചാളുകൾ കൂടി വലിച്ചുമാറ്റി. ഒരു ഭ്രാന്തനെപ്പോലെ ആ കല്ലറകളെ മുറുകെ പിടിച്ചുകൊണ്ട് അയാൾ നിലവിളിച്ചു. അയാളെ പുറത്തുനിർത്തി ഗേറ്റ് അടയ്ക്കുമ്പോൾ അകത്ത് അയാൾ കത്തിച്ചുവെച്ച മെഴുകുതിരികൾ അണഞ്ഞിരുന്നു. എന്തൊക്കെയോ പുലമ്പിക്കൊണ്ട് അയാൾ അവിടെ ഇരുന്നു.

ജീവിതത്തിനും മരണത്തിനും ഇടയിലെ എല്ലാ വാതിലുകളും അടയ്ക്കപ്പെട്ട, മരണം പോലും കൈയൊഴിഞ്ഞ ആ നശിച്ച ജീവിതത്തെ പഴിച്ചുകൊണ്ട് അയാൾ ആ കവാടത്തിൽ ചാരിയിരുന്നു.

ക്കാനും സാധിച്ചു. തിരിച്ചുവന്നപ്പോഴേക്കും തീൻമേശ സജീവമായിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ക്യാമ്പ് നോയലിൽ ഞങ്ങൾക്കനുവദിക്കപ്പെട്ട സമയം കഴിയാറായതിനാൽ സ്വാദിഷ്ടമായ ഉച്ചഭക്ഷണം അല്പം തിടുകത്തോടെ അകത്താക്കി. വെയിൽ ഒന്നു മങ്ങിയതോടെ വിശ്രമകേന്ദ്രത്തെ പിന്നിലാക്കി ടെംപോ ട്രാവലർ പ്രയാണം പുനഃരാരംഭിച്ചു. യാത്രയുടെ ക്ഷീണവും ഉച്ചഭക്ഷണത്തിന്റെ മാസ്മതികതയും പലരുടേയും കൺപോളകളെ തലോടി മയക്കി. പക്ഷെ സാരഥി വളരെ ശ്രദ്ധയോടെ മലഞ്ചരിവുകളെ നോവിക്കാതെ വാഹനം നിയന്ത്രിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. മൂന്നാർ ടോപ്സ്റ്റേഷൻ വ്യൂപോയിന്റിലെത്തിയപ്പോൾ സമയം 6 മണി കഴിഞ്ഞിരുന്നു. 1924-ൽ തേയിലക്കെട്ടുകൾ റോപ്പ് വേ വഴി തമിഴ്നാട്ടിലെ ബോഡിയിൽ എത്തിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയുള്ള സംവിധാനത്തിന് തുടക്കം കുറിച്ചത് ഇവിടെ നിന്നായിരുന്നു. മഞ്ഞിൻ പുതപ്പിന് കാഠിന്യം കൂടി വന്നപ്പോൾ മൂന്നാറിന്റെ പ്രത്യേകതയായ ഹോം മെയ്ഡ് ചോക്കലേറ്റും വാങ്ങി വീണ്ടും വാഹനത്തിലേക്ക് കടന്നിരുന്നു. മൂന്നാറിന്റെ സൗന്ദര്യവും സൗരഭ്യവും മനസ്സിൽ വാരി നിറച്ചുകൊണ്ട് ഏകദേശം 8 മണിയോടെ മനസ്സില്ലാമന സ്റ്റോടെ ഞങ്ങൾ മലനിരകളോട് വിടവാങ്ങി. അടിമലിയിലെ രാത്രി ഭക്ഷണത്തോടെ വിനോദയാത്രയുടെ അവസാന അദ്ധ്യായം രചിക്കപ്പെട്ടു.

ഉഷ്മളമായ ഹൃദയ ബന്ധങ്ങൾക്ക് തുടക്കം കുറിച്ച യാത്ര അവസാനിച്ചതിന്റെ ദുഃഖം കൊണ്ടാകാം പെരുമ്പാവൂർ കഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്കും പ്രകൃതിയും കണ്ണീർ വാർത്തു. ഉദ്യോഗമണ്ഡൽ ക്ലബ്ബിന്റെ മുറ്റത്തെത്തുമ്പോഴേക്കും മഴ ശക്തമായി പെയ്യാൻ തുടങ്ങി. പക്ഷെ അതിലും ശക്തമായിരുന്നു മനസ്സിന്റെ ഓരങ്ങളിൽ കോറിയിട്ട മധുരമുറുന്ന മൂന്നാർ മുഹൂർത്തങ്ങൾ.

സാഹിത്യ സൃഷ്ടികൾ ക്ഷണിക്കുന്നു

ഫാക്ട് ന്യൂസിലേക്ക് കഥ, കവിത, ലേഖനങ്ങൾ, വിജ്ഞാനപ്രദമായ യാത്രാവിവരണങ്ങൾ, പാചകവിധികൾ എന്നീ മേഖലകളിൽ നിന്നും സാഹിത്യ സൃഷ്ടികൾ ക്ഷണിക്കുന്നു. ഫാക്ട് ജീവനക്കാർക്കും കുടുംബാംഗങ്ങൾക്കും ഈ അവസരം പ്രയോജനപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്. ലഭ്യമാകുന്ന രചനകൾ പ്രത്യേക കമ്മിറ്റി അവലോകനം ചെയ്യുകയും പ്രസദ്ധീകരണയോഗ്യമായവ വരും ലക്കങ്ങളിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നതുമായിരിക്കും. ഇക്കാര്യത്തിൽ മാനേജ്മെന്റിന്റെ തീരുമാനം അന്തിമമായിരിക്കും. സാഹിത്യരചനകൾ സ്വന്തം സൃഷ്ടികളും വേറെ ഒരിടത്തും പ്രസിദ്ധീകരിക്കാത്തതുമായാണെന്ന് സ്വയം സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തേണ്ടതാണ്. എല്ലാവരുടെയും സഹകരണം പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു.

ഫെക്ട് ന്യൂज़ गृह पत्रिका के लेख आमंत्रित करता है

कर्मचारियों की कलात्मक प्रतिभा को प्रोत्साहित करने के लिए एफ ए सी टी के कर्मचारियों और उनके आश्रितों से कहानियों, कविताओं, लेखों, यात्रा विवरणों, व्यंजन (पाचक विधि) आदि को आमंत्रित करता है। एक समिति द्वारा प्राप्त प्रविष्टियों की जांच करेगी और प्रकाशन के लिए योग्य है तो फेक्ट न्यूज़ के आगामी अंकों में प्रकाशित की जाएगी। इस संबंध में प्रबंधन का निर्णय अंतिम होगा। प्रत्येक प्रविष्टि के साथ एक स्व-धोषणा होगी जिनमें प्रकाशन के लिए दी गई रचनाएँ मूल और अपनी रचना है रूप से कहीं और प्रकाशित नहीं हुई है।

आपके सहयोग प्रार्थित है।

INVITING ARTICLES FOR "FACT NEWS"

In order to encourage the artistic talents of employees, FACT NEWS invite short stories, poems, articles, travelogues, recipes, etc., from FACT employees and their dependents. A committee will scrutinize the entries received and those which are found eligible for publishing will be selected and published in the upcoming issues of FACT NEWS. The decision of the management in this regard will be final. A self-declaration shall accompany each entry, stating that the material given for publishing is original and one's own creation and not published anywhere else.

Your co-operation is solicited.

-Editor

വിവാഹ വാർഷികം

30-ാം വിവാഹ വാർഷികം ആഘോഷിച്ച ഉദ്യോഗമണ്ഡൽ ട്രാഫിക് ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റിലെ അസിസ്റ്റന്റ് (ജനറൽ) എസ് സുനിലും എൻ റാണിയും (കൊച്ചിൻ പോർട്ട് ട്രസ്റ്റ്).

ഉദ്യോഗമണ്ഡൽ ട്രാഫിക് ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റിലെ ജീവനക്കാരനും, ഫാക്ട് എംപ്ലോയീസ് കോൺഗ്രസ്സ് ജനറൽ സെക്രട്ടറിയുമായ ശ്രീ. വി.എ. നാസറിന്റേയും ഷൈന് നാസറിന്റേയും മകൾ ആയിഷ സഹവയും (സീനിയർ എഞ്ചിനീയർ, ചെന്നൈ പെട്രോളിയം കോർപ്പറേഷൻ) ആലുവ നൊച്ചിമ കണ്ണച്ചാൻകുടി ഡോ. അബ്ദുൾ റഹീമിന്റേയും ഡോ. നസീമിന്റേയും മകൻ റിനാസ് ബെൽഹാജും (അസി. മാനേജർ, സിഡ്നി ഹോട്ട്സ്പോർ, മുംബൈ) വിവാഹിതരായി.

FAREWELL TO CVO

Shri T R Shaji, ITS, who returned to DoT after completion of deputation to FACT.

FAREWELL TO ED(PC) ON RETIREMENT

CMD Shri Kishor Rungta presenting memento to Shri AS Keshavan Nampoothiri, ED (PC) on his superannuation from FACT.

RETIREMENTS

A K Mohanan
CD

Assainar K B
UC

Bhasi P S
CD

C P Babu
UC

Chandrika P K
UC

Dr. Venkateswaran R
HO

Ebrahimkutty P A
UC

Gojo Kurian P
HO

Janardhanan P P
UC

Joseph CD
UC

K Babu
FEDO

K N Radhakrishnan
UC

K N Venugopalan
UC

K P Thrideep
UC

K V Basil
UC

M A Antony
CD

M G Joseph Benny
UC

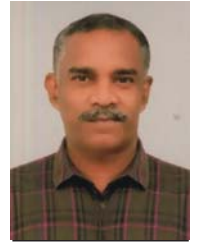
Muraleedharan K V
UC

Muraleedharan M P
CD

Narayanan Kutty K V
CD

P K Unnikrishnan
UC

P Suryanarayana
CD

Paulose M O
CD

Ramakrishnan T
UC

S Sathyadasan
UC

Sajjan V S
UC

Santhosh V Aravind
UC

Sivaraman C B
UC

Subramanian T K
UC

Sundaresan C
UC

Sunny P J
CD

Thomas V T
UC

V M Sudhakaran
CD

Vaidyanathan N V
HO

Vincent Fernandez A T
CD

Krishnan K K
CD

Thampi M C
CD

Prakash K G
CD

D P Santhosh
HO

Jayan K P
UC

Jose Peter
UC

Murali P P
CD

Peter A A
UC

Satheesan K S
CD

Sreekumar K K
UC

Suresh C V
UC

Varghese K M
UC

Dwarakanath B V
Marketing

K G Haridasan
HO

FACT News *Wishes you all a Happy Retired Life*

REPUBLIC DAY CELEBRATIONS 2021

Republic Day celebrations were conducted at FACT Udyogamandal Ground. Shri Kishor Rungta, Chairman and Managing Director, was the Chief Guest of the function. He hoisted the National Flag and inspected the parade of CISF personnel.

दि फर्टिलाइजर्स एण्ड केमिकल्स ट्रावनकोर लिमिटेड / THE FERTILISERS AND CHEMICALS TRAVANCORE LIMITED
(भारत सरकार का उद्यम) / (A Government of India Enterprise)

पंजीकृत कार्यालय : एलूर, उद्योगमंडल - 683 501, काच्ची, केरल, भारत / Regd. Office : Eloor, Udyogamandal, - 683 501, Kochi, Kerala, India
वेबसाइट / Website : www.fact.co.in सी आई एन / CIN : L24129KL1943GOI000371